

ZENEKAR

III. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

1996. OKTÓBER

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

Sergiu Celibidache

TARTALOM

MEGHALT A KARMESTER....	
<i>Sergiu Celibidache</i>	3
ZENEKARI IGAZGATÓK	
<i>Fenyő Gábor</i>	5
MI LESZ VELED RÁDIÓ-ZENEKAR?	
MI LESZ VELED ÁHZ?	9
A ZENE ÉS AZ INTERNET	13
MŰHELY	
<i>A kulcsok helyzetének megcserélése</i>	15
KÖNYV	
<i>Auer Lipót</i>	16
KÉT ZENEKAR EGY ESTE	20
IFJÚ DIRIGENSEK AZ ISKOLAPADBAN	21
OPERATÖRTÉNETI RITKASÁG	22
A NYÍRSÉG ZENÉJE	23
EGÉSZSÉG	24
TALLÓZÓ	26
PROGRAMOK	29

A Nemzeti Kulturális Alap Zenei Szakmai Kollégiumának pályázati felhívása

A Zenei Szakmai Kollégium a magyar zeneművészet fejlődését, illetve hazai és nemzetközi népszerűsítését elősegítendő, pályázatot hirdet az alábbi témakörökben:

1. Vendégművészek és/vagy vendégtanárok meghívását célzó programokra. Előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek a két célt (hangversenyzés és felsőfokú tanítás) összekapcsolják.

2. Zeneművészettel foglalkozó, új eredményeket tartalmazó publikációk nyomdaköltségeire. Pályázni csak kész kézirat benyújtásával lehet.

3. A magyar komolyzenei hanglemezkiadás fellendítésére. A kollégium a magyar zeneszerzés és előadóművészet java termését, a nemzetközi kritikán már megmért és elismert értékek megjelenését kívánja támogatni, illetve mind nemzetközi, mind hazai ismertséghez segíteni. Hanglemezkiadók és zeneszerzők vagy előadóművészek közös pályázatát várjuk egy vagy több hanglemez elkészítésére a következő feltételek mellett:

- a kiadó a lemez teljes költségvetésének finanszírozásából legalább 50%-os részt vállal
- pályázatában a javasolt hanglemezeket értéktámogató, világos stratégia részeként mutatja be,

- s kifejti elgondolását arról is, hogy nemzetközileg jó nevű céggel milyen eszközökkel, illetve disztribúciós kapcsolatokkal kívánja elősegíteni a kiadott lemezek terjesztését,

- Az így kiadott lemezen feltünteti, hogy „A hanglemez megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiumának hanglemezkiadási programja támogatta”.

Kiadványra csak az adhat be pályázatot, aki a jogszabályban meghatározott kötelespéldány-benyújtási kötelezettségét a tárgyévben és a megelőző két naptári évben minden kiadványa vonatkozásában az Országos Széchényi Könyvtár felé teljesítette, és az erről szóló igazolást mellékelte. Az igazolást a kötelespéldány-osztálytól (1827 Budapest, Budavári Palota, F épület, 302. szoba) kell kérni.

Pályázni a Nemzeti Kulturális Alap igazgatósága által kiadott adatlapon lehet, minden pályázati témához külön adatlapot kell kitölteni és benyújtani. Az adatlapokat csak pontosan kitöltve, illetve az előírt mellékletekkel felszerelve fogadjuk el, a formális feltételeket nem teljesítő pályázatokat az igazgatóság érvénytelennek tekinti. Nem nyújthat be pályázatot az, aki esedékes elszámolási kötelezettségének nem tett eleget.

A pályázatok 1996. október 20-áig beérkezően nyújthatók be kizárólag postai úton a Nemzeti Kulturális Alap igazgatóságának címére (1062 Budapest, Bajza u. 32.). A határidőn túl érkező pályázatok automatikusan kizáródnak.

A benyújtáshoz szükséges adatlap ugyanezen a címen, továbbá a Művelődési és Közköztartási Minisztérium ügyfélszolgálati irodáján (1055 Budapest, Szalay u. 10-14., földszint) szerezhető be személyesen. Az alap igazgatóságától adatlap – felbélyegzett A/4-es válaszboríték mellékelésével – postai úton is igényelhető.

A kollégium a pályázatokat a benyújtás hatánapjától számított 60 napon belül bírálja el, és a döntés meghozatalától számított 15 napon belül a pályázókat kiértesíti. A döntés végleges, felülbírálatát kérni nem lehet.

A pályázati felhívásban közölt feltételeken kívül a 8/1994. (IV. 26.) MKM-rendelet az irányadó.

A pályázattal kapcsolatos felvilágosítás a Nemzeti Kulturális Alap címén és telefonszámán (351-5463) Bak Józsefné kollégiumi titkártól kérhető.

ZENEKAR

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
valamint a MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK
és TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK
közös lapja.

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 – Fax: 342-8372

*

Felélős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER
Tördelés-szerkesztés: Publicitás Print Kft.

*

Nyomtatás: Publicitás Print Kft.
1021 Budapest, Tárogató út 26. Telefon/fax: 200-7329
Felélős vezető: A Kft. ügyvezetője

*

ISSN: 1218-2702

Meghalt a karmester...

Sergiu Celibidache

Sergiu Celibidache, az évszázad egyik legnagyobb művésze, karmester-egyénisége 84 éves korában elhunyt.

1912-ben született Moldáviában. Matematikát, filozófiát és zenét tanult Bukarestben és Párizsban, mielőtt Berlinben 1936-ban beiratkozott zeneszerzésre és karmesteri szakra. Részt vett a Josquin des Prés kutatásban és egyidejűleg felébredt a magas műveltségű fiatalemberben az érdeklődés a zen-buddhizmus iránt. Művészetét alapvetően meghatározó tanára Martin Steinke volt, akitől megismerte az emberi gondolkodás és a zenei interpretáció határait.

A háború befejezése és Leo Borcard sajnálatos halála után szinte az iskolapadból startolva vette át és vezette 1952-ig (Furtwängler visszatéréseig) a Berlini Filharmonikus Zenekart. Az évszázad karmesterzszenijével, Wilhelm Furtwänglerrel való találkozások, beszélgetések és élmények vezették a fiatal moldáviai karmestert további pályáján. Ez időtől kezdve következetesen kerülte azokat a zenekarokat, ahol „rutin”-ból zenéltek. Inkább olyan zenekarokkal dolgozott, főleg vendégként, ahol megfelelő mennyiségű próbálási lehetőséget kapott.

Nagy csalódása volt, hogy a Berliniek, Furtwängler halála után nem őt, hanem Herbert von Karajant (ezzel az amerikanizálódást) választották. (Ennek egyébként egyértelműen pénzügyi háttere volt.) Karajan halála után még két jótékonyági hangverseny (és az új vezetőkarmester Claudio Abbado meghívása) alkalmával vezényelte Celibidache a Berlinieket.

1979 óta egyébként már csak kizárólag a Münchener Filharmonikusok összetéveszthetetlen profilját és hangzását alkotta és formálta. Halálával Münchenben a zene egyik korszaka véget ért.

Vezetése alatt a szimfonikus partitúrák briliánsan és impozánsan hangzottak fel. Radikális művész volt, aki a zenében nem ismert kompromisszumot. Talán ezt érezték rajongóinak ezrei, akik őt és az ő filharmonikusait a

világ nagy koncerttermeiben megélték.

A 20. század világhírű zenekarai és karmesterei lemezfelvételeikkel váltak híressé. Nem így Celibidache: Hogy őt és művészetét közönsége megismerhesse, a „visszahozhatatlan pillanatok megéltése” („Celi”), a mester karizmáját érezhesse, el kellett zárando koljon a koncertekre és ki kellett fizesse esetenként egy lemez árának (például Japánban) 30-szorosát is, mivel „Celi” a zene konzerválását következetesen elutasította. Nemcsak a koncertek, hanem a belépődíj nélküli nyilvános próbák is mindig telt ház előtt folytak!

A 70-es évek végén München város azzal a kéréssel fordult „Celi”-hez, hogy az akkor még csak Németországban ismert Münchener Filharmonikusok vezetését vegye át. Követel-

ményei, amelyeket a várossal szemben állított, egyedülállóak a német kultúr-zenekarok történetében. Célja az volt, hogy a filharmonikusok csak a zenéjükre tudjanak koncentrálni:

A 2 1/2 órás próbák 4 órássá lettek.

A próbák számát megsokszorozta, és egy-egy programot nem egyszer, hanem 5-6 alkalommal adtak elő.

A filharmonikusok kiléptek az akkor érvényes német zenekarok tarifaszereződéséből, és saját szerződést alkottak. Celi megkövetelte a várostól, hogy a fizetések a Bajor Szimfonikus Zenekar fizetéseivel azonos legyen: szűnjön meg az átvándorlás és a hahknizás.

Ezáltal a muzsikások időt nyertek: lehetőség nyílt az egy-egy műre fordított koncentrációra, és az interpretáció egységessé éérésére.

Így tudta zenei elképzeléseit realizálni, melynek a „törvényeit” fenomenológiájában így foglalta össze: „Kifejező, erőteljes állásokat lassabban kell játszani (Frescobaldi).”

„Aki a kottaképből nem veszi észre, hogy Adagio-t vagy Allegro-t lát maga előtt, az foglalkozzon mással (Bach).”

„Egy gyors tétel harmóniáinak egyszerűnek kell lenniük (Haydn).”

„Egy tétel hosszát a benne lévő gondolatok különbözősége szabja meg (Schubert).”

„A partitúrában – a lényeg kivételével – minden benne van (Mahler).”

„Ideje lesz, hogy megismerje a témánkat, Hagerer úr!” (Brahms válasza arra a szemrehányásra, hogy az expozíciót nem ismételte meg.)

Híresen lassú interpretációján, amelyet ő „breit”-nek nevezett, ezeken a szabályokon kívül, még azzal is magyarázta, hogy egy zenekar 7 oktávjának jóval több „zenei tér” kell, mint egy szólóhangszer 3-4 oktávjának, amiért egy szólóhangszer nem játszhat ugyanabban a tempóban mint egy zenekar, „ezt persze csak az emberi fül képes meghallani, és semmi esetre sem egy mikrofon.”

A 17 éves közös munka magáért beszél: a Müncheneri Filharmonikusok összetéveszthetetlen hangzást és „anyanyelvet” kaptak Celibidache-tól. Ha a Müncheneri Filharmonikusok nem találnak az európai zenei stílust Celi-hez hasonlóan ápoló utódot, akkor a zenekarokat világszerte fenyegető amerikanizálódás, amelyet egyesek „profizmusnak” neveznek, további teret nyer Európában.

Celi örökségnek a megőrzését kívánta a zenekarnak a Celibidache emlékhangverseny világhírű karmestere, Zubin Mehta is, aki a mester csodálói közé sorolja magát.

A lopott felvételek tulajdonosai bizonyára nagy nyereséget remélhetnek. Valójában viszont csak rajongói, akik élő koncertjein voltak, tudják, hogy Celi koncertjei visszahozhatatlanok, hogy mekkora veszteség volt a halála.

Andreas Popper

A Magyar Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet klarinét fél állás betöltésére 1997. január 1-jétől.

A próbajáték időpontja:

1996. december 23-án, 10 órától.

Helye: IX., Páva u. 10–12., a Zenekar
Székháza

Kötelező versenymű:

Mozart: A-dúr klarinétverseny II–III. tétele.

Zenekari darabok:

1. Beethoven: VI. szimfónia I–II. tétele
2. Beethoven: IV. szimfónia II. tétele
3. Schubert: Befejezetlen (h-moll) szimfónia I–II. tétele
4. Mendelssohn: Skót szimfónia II. tétele
5. Mendelssohn: Olasz szimfónia IV. tétele
6. Bartók: Magyar képek I–V. tétele
7. Bartók: Concerto I–II. tétele
8. Kodály: Galántai táncok

Jelenkezési határidő: december 15.

Jelentkezni lehet a Zenekar művészeti titkáránál (tel.: 215-5770 vagy 215-5467) munkanapokon.

Zongorakísérőről mindenki maga gondoskodik.

CORPUS

HANGSZERKERESKEDÉS ÉS JAVÍTÓMŰHELY

**F. Lorée, H. Selmer, J. Püchner, Moosman, Fox,
Leblanc, Moeck, Küng, Mollenhauer, Aulos,
The Early Music Shop**

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-18 óráig

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

1052 Budapest, Semmelweis utca 12. - Telefon: (36-1) 118-2044 - Telefon/fax: (36-1) 266-6547

Portrészerrő beszélgetés Fenyő Gáborral,

a MÁV Szimfonikusok igazgatójával

– *Hogyan lesz valaki aktív muzsikusként zenekari igazgató? Hogyan fér össze eredeti tevékenysége az adminisztratív, a szervező munkával?*

– Hosszú folyamat eredményeként – ma már úgy látom –, törvényszerűen alakultak a dolgok.

Az én muzsikusként pályám nem egészen szokványos, hiszen 16 éves koromban kezdtem el rendszeresen zenét tanulni. Nagyon szerettem volna azonban hivatásos muzsikusként lenni és ezért olyan hangszereket választottam (oboát és ütőhangszereket), amelyekkel rövidebb idő alatt be lehet kerülni a pályára. Érettségi után mentem a konzervatóriumba, aztán tanárképzőbe. Már tanulmányaim közben játszottam zenekarban az akkori Postás Szimfonikus Zenekarban. Vagyis 1967. január 1. óta vagyok hivatásos zenekar tagja. Ez majdnem 30 év és ezt nagyon fontosnak tartom, mert ez alatt a hosszú idő alatt a zenekar mint testület, mint emberek közössége, mint kifejezési eszköz, mint egy speciális munkahely, egy speciális üzemi véremmé vált, ha lehet ezt így mondani.

Én olyan ember vagyok, akiben eredendően van „fontoskodási” hajlam, közéleti affinitás: én mindig, mindenütt viseltem valamilyen közéleti funkciót. Megszoktam, hogy a muzsikusság mellett mindig foglalkozom a közösség dolgaival is. Készségem van – és ez nem minden muzsikusként van meg – a rendszerességre, az adminisztrációra, a szervezésre. Előrelátó szü-

leim jóvoltából meglehetősen jól megtanultam két idegen nyelvet is. Így esett, amikor már néhány éve a MÁV Zenekarnál voltam, helyettesíteni tudtam – zenekari munka mellett – a pár hónapig külföldre utazott zenekari titkárt. Ez 1989. elején volt – nagyon fontos év történelmi és egyéb szempontból. Amikor lezárult ez az időszak és éppen készültem visszaadni a zenekari titkári funkciót, nagyon váratlanul és nagyon hirtelenül megüresedett a zenekari igazgatói állás. Hirtelen nem találtak senkit, akivel ezt betölthetnék és valakinek az az ötlete támadt, hogy ezt nekem kéne megpróbálni. Fél évig voltam a zenekar megbízott igazgatója.

Az együttes történetében először pályáztatták meg a zenekari igazgató posztját és így került oda Kovács Géza. Hat évig igazgatta a zenekart – jelentős hat év volt ez: a zenekar helyzete megszilárdult, művészi renoméja nagyot nőtt. Kovács Géza pedig olyan tekinthetőre tett szert a szakmában, hogy útja innen egyenesen az Állami Hangversenyzenekar igazgatói székébe vezetett. Ez alatt az idő alatt én voltam a jobbkeze, eltekintve attól a 10 hónaptól, ameddig a Fesztiválzenekar titkáraként dolgoztam. Onnan rengeteg hasznos tapasztalattal gazdagodva jöttem vissza, így amikor Kovács Gézát „elcsábította” az ÁHZ, megérett az idő arra, hogy elfoglaljam az igazgatói posztot.

– *Annyit változott Ön, vagy annyit változtak a körülmények hat év alatt?*

– Annak idején, 1989-ben sokan kértek arra, hogy maradjak ott igazgatónak, de semmiképpen nem akartam. Akkor még nem bírtam volna ki az életet aktív zenélés nélkül. Nagyon szeretek zenekarban játszani. A megbízatá-

som fél esztendőben megtartottam a zenekari állásomat és amellel dolgoztam mint ügyvezető igazgató, de láttam, hogy így hosszú távon nem megy. Akkor még elég fiatal is voltam és nagyon benne voltam a zenekari közösségben; nehezen tudtam elképzelni, hogy egyik napról a másikra főnöke legyek azoknak, akikkel együtt ülök, együtt muzsikálok.

– *Tehát egy „szokványos” muzsikusként ezt a feladatot nemigen lehet ellátni. De az sem mindig elég, ha valaki a „civil” menedzserek képességeivel rendelkezik. Optimális tehát a zenekari munkát, struktúrát belülről ismerő, a közéletiség felé nyitott muzsikusként?*

– Én személy szerint a közel 30 év alatt megéltem néhány igazgatót. Mindegyikükről őrzök határozott emlékeket és megfigyeléseket arról, mi az, ami tetszett bennük és mi az, ami nem. Természetesen ezeket a tapasztalatokat igyekszem most figyelembe venni. A zenekar működését igazán nagyon jól ismerem minden oldaláról és vannak elképzeléseim, hogyan kell valóban jól működni egy zenekarnak.

– *Időközben nem változott nagyon meg a zenekari igazgatók feladata? 1967-ben azért más feladatokkal kellett megküzdeni, mint 1989-ben vagy 1996-ban.*

– De igen. És ez nem is könnyű. A zenekari munka rendjét irányítani, valamit megszervezni, a munkakörülményekről és a muzsikusként lelkiállagáról gondoskodni – honorálni a jót, számon kérni a rosszat – áll hozzám közel. Az üzleti része nagyon sokszor nehezemre esik és néha elvesztettnek érzem magam a gazdasági problémák között. De az, hogy 100 ember – 90 muzsikusként és 10 főnyi kiszolgáló sze-

mélyzet – sorsát a kezembe vettem, erőt ad ahhoz, hogy ne hátráljak meg ezek elől a problémák elől sem.

– *És mi van, mi lesz az aktív muzsikálással? Már nem hiányzik?*

– Én komolyan veszem, hogy ennek a munkakörnek nem „kapitány”, hanem „igazgató” a neve, akinek a dolgok elrendezése, irányítása a feladata nem pedig a parancsolgatás. Szívesen beülök időnként a zenekarba nemcsak azért, mert rettenetesen hiányzik a zenekari játék, hanem mert fontosnak tartom, hogy érezzék: közülük való vagyok.

– *Milyen most a MÁV zenekar programja? Hogyan sikerült kialakítani helyét a terembérlési díjak okozta nehézségek után?*

– A Vigadó áraival nem tudunk lépést tartani. Az ottani bérléssorozatunkat 13 év után áthoztuk a Zeneakadémiára. A „hőskorban” egyetlen bérlete volt a MÁV Szimfonikusoknak, amely az egész évadot átívelte és menetrendszerű pontossággal minden hónap első és harmadik péntekjére várta a közönséget. Az idősebbek még mindig visszasírják, de ez évi 32 koncertet jelentett és nem győztük. Aztán lett egy zeneakadémiai és egy Vigadó bérletünk, most van egy Lukács Miklós és egy Erdélyi Miklós bérletünk, mindkettő a Zeneakadémián. Az elnevezés arra utal, hogy a bérletek egyforma értékűek, azonos rangúak – olyan nagy karmesterekről neveztük el őket, akik a MÁV zenekar életében nagy szerepet játszottak.

– *Nemcsak a MÁV zenekarában, de az Operában is – és a MÁV zenekarnak is sok köze volt az operairodalomhoz.*

– Magyarországon minden jelentős zenekari karmester vezényelt operákat is. A MÁV zenekar valóban szorosabban kapcsolódik az operairodalomhoz egy átlagos szimfonikus zenekarnál, hiszen maga a történet is úgy kezdődött a háború után, hogy részese volt a Gördülő Operának. Azaz az Állami Operaház énekeseivel, kórusával, diszleteivel, jelmezeivel vasúton járta az országot és a legkülönbözőbb településeken (Budapesttől nagyon messze is) operaelőadásokat tartott. Ezzel óriási kultúrmissziót teljesített. Aki ennek

részese volt, mind a mai napig szívesen emlékszik rá, legyen az illető egykori résztvevő, vagy egykori hallgató. Aztán hosszú éveken át a MÁV zenekar játszott a Margitszigeti operaelőadásokon. Ide komoly, nemzetközi sztárok jártak, nagyszerű karmesterek vezényeltek és évről évre mi játszottunk.

– *Most tehát ez a két bérlet van. Kelendők-e?*

– A helyek 70%-a bérletben elkel, a maradékot napi értékesítésben adjuk el. Nincs minden alkalommal dugig telt ház, de nagyon tisztességes a koncertek látogatottsága. Gyakran tisztességesebb, mint rangosabbnak tartott, híres zenekaroké. A Bérlőink között vannak olyanok, akik 50 éve hűséges vásárlóink. Egyébként „MÁV Szimfonikusok” névvel éppen 1947. szeptemberében hirdetett meg először bérletet a zenekar a Zeneakadémián, az idei tehát az 50. évadunk.

– *Ez azért kötelez. Nem lehet a csillagos egekig emelni az árakat, hiszen ezek az emberek már nem fiatalok.*

– Ez is érdekes gazdasági feladat. Igyekszünk az átlagos hangversenyjegy-árakhoz képest is alacsonyan tartani az árakat – nem a bérletek árából működtetjük a zenekart, ez nyilvánvaló. De ha túlságosan lent tartjuk az árakat, azzal saját magunkat becsüljük alá. A bérletek árának kialakítása minden évben visszatérő egyensúly-játék.

Másfelől a hűséges bérlők iránt érzett örömről beárnyékolja az a tény, hogy évről évre idősödik a közönség. Van utánpótlás, jönnek fiatalok, de nem olyan mértékben, mint ahogy azt mi szeretnénk. Ezen próbálunk segíteni. Tavaly elkezdtünk egy olyan akciót, hogy megkerestünk budapesti iskolákat és a diákoknak mindenféle kedvezményt kínáltunk – nem volt túl sikeres, de folytatjuk. Három éve elkezdtünk egy önálló ifjúsági hangverseny-sorozatot, a Magyar Honvédség Művelődési Házában. Nem titkoltan a kakaó- és kávékoncertek is mintául szolgáltak. Itt a zenei élvezeteket bizonyos fogyasztható termékekkel izesítik. Mi gyümölcslevet adunk a gyerekeknek. Egyedül mi tesszük azonban lehetővé, hogy a koncert elején, a színpadon a

gyerekek hozzányúlhassanak a hangszerekhez és kipróbálhassák azokat. miközben a muzsikussal beszélgetnek. Minden hangverseny végén a közönséggel megszavaztatjuk, hogy melyik darab tetszett a legjobban és azt eljuttatjuk újra. Így a választás felelőssége nagyobb figyelemre készíti a hallgatókat és az ismételt meghallgatott zenemű feltehetően jobban az emlékezetükbe vésődik. Ezek a gyerekek is már visszatérő vendégeink és talán bízhatunk abban, hogy a felnőtt bérletek iránt is érdeklődnek majd.

– *Megélni persze ebből sem lehet. De miből élnek?*

– Igazából a MÁV-ból. A MÁV-nak mi nagyon sokat köszönhetünk: nem lenne kötelessége, hogy fenntartsion egy profi zenekart. Mégis ezt teszi már több, mint 50 éve. A zenekar létrehozásának ötlete a MÁV akkori elnökétől származott, aki összefogott az alapító karnaggal, Szőke Tiborral. Időközben voltak válságos időszakok, kevésbé kultúrált vezetők és mégis megvan a zenekar. A kapcsolat átrendeződött; most már nem vagyunk közvetlenül a MÁV vezérigazgatóságának alárendelve, hanem alapítványi formában működünk. Az alapító a MÁV Rt. és a MÁV gondoskodik arról a pénzről, ami a működéshez kell. Eredetileg az volt az elképzelés, hogy a MÁV három évig gondoskodik a fenntartásunkról és három év után – támogatók, mecénások segítségével – a zenekar önfenntartó lesz. Ezt mi akkor teljesen őszintén így gondoltuk. Bevallom, hogy nagyot kellett ebben a dologban csalódnunk. Ez a dolog Magyarországon még nem működik. Igaz, hogy sok pénz és tőke van az országban, de akiknek mindez a kezükben van, nem fordítják kulturális intézmény(ek) fenntartására, támogatására. A nagymenő vállalkozók, akikkel én beszéltem, megértették elképzeléseinket és aztán megkérdezték: Mennyit kapok vissza az odaadott pénzből? Vagy: Én bármilyen célra akkor adok 10 forintot, ha abból 11-t kapok vissza. Ez az a dolog, amit tőlünk nyugatabbra azért már tudnak. Vannak olyan befektetések, amelyek haszna nem mutatható ki azonnal. A kulturális értékek létrehozása nem alamizsna, hanem lassabban megtérülő befektetés.

Ezért valóban nagyon hálásak vagyunk a MÁV-nak. 90 muzsikusként, a közönség ismétlődő, magas színvonalú, szép és megfizethető produkcióhoz jut – ez nem kevés.

Egyéni szponzorokkal nem nagyon dicsekedhetek. Van néhány támogatónk, akikkel szintén a MÁV révén kerültünk kapcsolatba. Mindent megteszünk a saját bevételekért, beleértve a külföldi utakra. De senki ne higgye, hogy ilyenkor degeszre keresik magukat a zenekari tagok, hiszen egy turné nagyon sokba kerül a rendezőknek. Fizetik az utazást, szállást, hangszerszállítást, a megélhetést szolgáló napi-díjat – ez nagyon sok pénz. Hogy utazni lehet, az annak köszönhető, hogy a nyugati zenekarok még ennél is drágábbak.

– És mi van az olcsóbbakkal?

– Az ukránok, bolgárok és más keleti zenekarok valóban olcsóbbak nálunk. Mi egyetlen dolgot tehetünk, hogy piacon maradhassunk: olyasmit nyújtunk, amivel túlteszünk rajtuk. Minőség, korrektség, a kapcsolattartás színvonala. Idegen nyelvek ismerete, pontos válaszok, az elvárásoknak való megfelelés (anélkül, hogy viselkedésünk szolgálva válna). Ezek említést érdemlő erények, ha megnézzük az átlagos magyar hivatalok ügyintézésének módját, az ügyintézők munkatípusát. Igyekszünk ott maradni a piacon, ahol voltunk.

A külföldi utakból minimális intézményi bevétele van a zenekarnak, mert a koncertekért nem túl sokat kapunk. Mégis óriási az utak jelentősége, hiszen a közösséget nagyon összekovácsolja egy közös utazás és feltétlenül jó az, ha az ember világot lát. Nem misztifikálja annyira a nyugati életet – látja, hogy mi a jó, mi a nem jó. Én magam tudom, hogy kollegáimmal mennyivel könnyebben éltük át a rendszerváltást, hiszen láttunk már közelebbről piacgazdaságot, polgári demokráciát.

– Mi a helyzet a zenekar hangszerállományával? Miből vásárolnak, miből tartják karban és miből kötik biztosítást?

– Gondok vannak. De nemcsak a hangszerekről, hanem a kottákról is

beszélni kell. Van – hála Istennek – egy meglehetősen komoly kotta-alaptőkének, amit az ötven év első időszakában halmozott fel a zenekar, amikor az árak még nem szaladtak el ennyire és a szocialista országokból nagyon olcsón lehetett beszerezni a kottákat. Ez nagy kincs, nagy becsben tartjuk és nagyon vigyázunk rá. Ez a gazdag kottatár rendkívüli módon megkönnyíti számunkra az életet, hiszen a műsorainkhoz nem kell kölcsönvenni a kottákat.

Ami hangszereket illeti: a nagy hangszerek megvannak. Nagybőgők, ütőhangszerek, két nem túl jó minőségű szovjet hárfá, amit azonban a halatlanul precíz hárfás kolleganő nagy gonddal tart rendben és ezek is használhatók. Gond van a vonóshangszerekkel, ezek többségükben a muzsikuskok tulajdonában vannak, akik főiskolás éveik után – nagyrészt szülői segítséggel – vásárolták nem túl drága hangszereiket és ezek bizony nem a legjobb minőségűek. Ez hallatszik a zenekar hangzásán.

A fúvósoknál (különösen a rézfúvósoknál) és az ütőhangszereknél az a helyzet, hogy a hangszerek öregedése egyre több javítást, vásárlást tesz szükségessé. Erre bizony sokkal kevesebb pénzünk van, mint kellene. Az erre a célra összevarázsolts keveset a legégetőbb szükségések kielégítésére fordítjuk. Közben persze a vonósoknak húr kell és vonószőr (évente két húrgarnitúra és két szűrőzés) – egy csellóra 20.000.-Ft körül van egy húrgarnitúra.

– Álom tehát a vezető szimfonikus zenekaroknál már a természetes igény, hogy egy-egy fúvósszóló azonos márkájú hangszerekből álljon?

– Többnyire igen, bár az idén a kürtszólómnál ezt – ha minden igaz – megvalósíthatjuk.

– Mi a helyzet a státuszokkal?

– Ez a megfogalmazás, hogy státusz egy régi fogalom. Ez nálunk így nem érvényes. Mióta ebben az alapítványi formában működünk, tudjuk, hogy a rendelkezésünkre álló pénz mennyi részét fordíthatjuk bérre és mi magunk határozzuk meg azt, hogy a zenekarnak hány tagja legyen –

figyelembevéve a zenei feladatokat és a lehetőségeket. Ebből a szempontból (is) nagyon sokat tanultunk a Budapesti Fesztiválzenekartól, ahol nem egyszer játszának olyan művet, ahol százan ülnek a színpadon, de a zenekarnál státuszban talán hatvan muzsikusk van. Ez így gazdaságos. Tagság és pontosan körülhatárolt körből hívott, az adott feladatra „szabott” kíséretgárda. Sokkal jobban kihasználható így a munkaidő és gazdaságilag is kifizetődőbb.

Nekünk senki nem írja elő a státuszokat, mi magunk határozzuk meg – egy valóban demokratikusan működő vezetőség dönt. Én minden kérdést egyeztetek Gál Tamás karmesterrel és az évenként választott Zenekari Tanáccsal. A Tanács tagjai valóban a zenekari tagság egyetértésével alakul.

– Ez a demokrácia művészeti kérdésekben is érvényes?

– Igen. Művek, vendégkarmesterek, turnék esetében is. Vannak egyértelmű helyzetek. Olyan partnerek jelentkezése, akiket évek óta ismerünk, az együttműködés zavartalan, tudjuk, hogy milyen munkára kéri a zenekart. Ha tőle felkérés érkezik és tudjuk, hogy nem változtat a korábbi feltételeken, akkor ezt minden további nélkül el lehet fogadni. Ha ennél jobb van, akkor ezt is el lehet fogadni. Ha a felkérés nem egyértelmű – ha például anyagilag nem jó, de művészi szempontból igen, vagy fordítva: művészileg esetleg rangon aluli, de anyagilag kedvező az ajánlat –, akkor megvitatjuk a dolgot. Ezzel a testülettel közösen határoztuk meg, hogy mennyi legyen a zenekar ideális létszáma. Abból indultunk ki, hogy annyi állandó tagunk legyen, amennyiből a szokásos legnagyobb koncertlétszámot – egy Brahms, egy Csajkovszkij, egy Mahler szimfóniát – ki tudunk állítani. Ez 90 fő. Az alapítványi forma kialakításakor már volt egy drasztikus létszámcsonkítás, és akkor úgy döntöttünk, hogy fenntartunk néhány félstátuszt. Inkább keressenek néhányan kevesebbet, semmint hogy állás nélkül maradjanak, hiszen jó muzsikuskokról, családos emberekről volt szó. A ritkábban használatos hangszerek művelői is félstátuszban vannak. Arra törekszünk, hogy a Munka Törvénykönyvében

előírt szolgálatszámot mindenki valóban dolgozza le – túlterhelés nélkül. Csak az igazán szükséges mértékben hívunk kisegítőket.

Elvárjuk, hogy muzsikusaink számára a MÁV zenekar legyen az első, de lehet másik munkát vállalni. Igyekszünk méltányosak és toleránsak lenni.

– Vannak-e újabb hangfelvételei a zenekarnak?

– A jubileumi lemez óta kiadtunk egy újabb CD-t, amelyen Beliczay Gyula művei hallhatók. A múlt század utolsó évtizedeinek elismert szerzője volt Beliczay Gyula, aki „civilben” vasúti

mérnök volt. Akkoriban nem volt ritkaság, hogy muzsikusként más hivatást is megtanultak. Jó szakember hírében állt, bár ő elsősorban muzsikusként tekintette magát. Tanított a Zeneakadémián, komponált. A CD-nek nagyon jó visszhangja volt. Vannak terveink a jövőre nézve is.

– Tud-e vigasztaló szavakat mondani azoknak a zenekaroknak, amelyek most néznek a váltás elé és közalkalmazotti státuszából egy részvénnytársaság alkalmazottjává válnak?

– Igen, ha van egy olyan intézmény, amely igazán és teljes felelősséggel melléjük áll. A kérdésben érintett

együttesek – mind a Rádiózenekar, mind az Állami Hangversenyzenekar – olyan névvel rendelkeznek, ami rangos támogatókat érdekelhet és már érdekel is. Nagyon csodálkozom és nagyon elszomorít viszont, hogy mindez mennyire nem működik a magyarországi hivatásos szimfonikus zenekari hagyományokat megteremtő, egy szelet történelmet képviselő Filharmóniai Társaság Zenekarának esetében.

Személy szerint én optimista vagyok, ameddig ezek, vagy ilyen felfogású vezetők ülnek a MÁV Rt. igazgatói székében.

Tóth Anna

FELHÍVÁS

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola a milicentenárium évének keretében ezúton hirdeti meg a NAGYTEREMBEN lévő székei névhasználati jogának eladását.

A vételár: 50 eFt/szék

A vevő neve, a szék támlájának felső részén elhelyezett bronz(réz)táblán lesz feltüntetve 1997. január 1-jétől számított 25 éven keresztül.

A vevőt semmilyen már jogosultság – pl.: szék elvitele, annak kizárólagos vagy időnkénti használata, stb. – NEM ILLETI meg!

A vevők részére egy alkalommal a ZENEAKADÉMIA – 1997. november 14-én

emlékhangversenyt

szervez, fogadással egybekötve.

Hangszerkereskedelmi és szolgáltató Kft.

1077 Budapest,
Almácssy u. 4-6.
(Almácssy tér és a
Dohány utca között)

Tel./fax:

141-7061

Nyitva:

hétfő-péntek

9.30 -tól 18.00-óráig

**Új és használt hangszerek vétele, eladása,
igazságügyi szakértő véleményezése, szakbecslése.**

Vonós, pengetős hangszerek készítése, javítása.

**Alkatrészek, tartozékok, kiegészítők forgalmazása:
húrok, vonók, tokok, huzatok, állványok stb.**

Mi lesz veled Rádiózenekar? Mi lesz veled ÁHZ?

Eddigi számainkban megpróbáltunk képet adni arról, hogy miképp működnek zenekaraink a munkáltatók és a munkavállalók oldaláról nézve. („Zenekari igazgatók” és „Zenekari Tanácsok”) Ha valaki figyelmesen végigolvasta a zenekari tanácsokkal készített interjúkat, láthatta, hogy a legteljesebb homály uralkodik még mindig (különösen a munkavállalók részéről) a két érdekszféra határait illetően éppúgy, mint saját jogait és lehetőségeit illetően, ebből adódóan pedig az elért „eredmények” megítélését illetően. Pedig jó volna végre komoly, saját mozgási területeiket jól ismerő, a munkáltatókkal nem „bratyizó”, nem kegyekre váró, de azonos érdekek esetén jól együttműködő mind egyéni, mind pedig ettől elkülönülő szakmai érdekképviselőket működtetni, hiszen a magyar zenekarok a folyamatosan romló gazdasági helyzet következményeképpen – ha később is, és nem is egyszerre, de – kénytelenek szembenézni helyzetük romlásával és a harcok kiéleződésével.

Elsőként a MÁV-, és Postás szimfonikusok kerültek ki fenntartójuk védőszárnyai alól, – ezzel együtt a közalkalmazotti státuszról – és voltak kénytelenek alapítványi formában tovább működni, majd miközben az Erkel Színház zenekara felett folyamatosan zúg, a Filharmóniai Társaság felett nemrég kondult meg a vészharang, ma a Rádiózenekar vesztette el egyik napról a másikra eddigi státuszát. A sort az ÁHZ folytatja a közeljövőben és ki tudja, mi vár az önkormányzati zenekarokra...

Mostani interjúnkkal megpróbálunk választ kapni arra, hogy egy sokak által irigyelt, és sok tekintetben példaképnek elfogadott zenekar túl van-e a – hovatovább – felelőtlen ijesztgetésnek szánt megszüntetés veszélyén, és művészi munkáját milyen kétségek között kell végeznie. Vajon az évek óta szabályozatlan működés és a Magyar Rádió belüli hátrányos, szerkesztőknek kiszolgáltatott státusz változik-e, megjelenik-e a Rádiózenekar, mint szervezeti egység, lesz-e végre nemcsak de facto, hanem de jure is működési szabályzata, lesz-e végre „igazi” kollektív szerződése kölcsönös garanciákkal, tudják-e már a zenekar vezetői, hogy milyen lépéseket kell tenniük ennek érdekében, akarják-e, képesek-e egyáltalán védeni a zenekar érdekeit, és eljutnak-e addig, hogy a demokratikusan választott szakmai érdekképviselőt, a Művészeti Tanácsot a munkáltató is végre elismerje, és a zenekar jövőjének alakításába bevonja. Vajon van-e már stratégiájuk a nyilvánvalóan hátrányosabb anyagi helyzet kompenzálására, vannak-e már szponzorai mint az ország egyik legjobb reklámhordozójának – vagy csak a sirámokig és a gyenge bizonyítvány-magyarázgatásokig jutottak, bízva a zenekari tagok változatlan és örök türelmében, avagy korlátlan kiszolgáltatottságában. Vajon beváltják-e egy nemzeti kincs megőrzésére tett hangzatos ígéreteiket az illetékesek, vagy – anyagiak híján – a szép szavak csak üres szólamokká válnak? (szerk.)

És ki fizeti... - a státuszukat váltó zenekarokat?

– beszélgetés Héthy Aporral, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának művészeti főtthárával az egyelőre beláthatatlan és felmérhetetlen perspektívákról – vagy kilátástalanságról (?)

Most, hogy a Magyar Rádió részvénytársasági formában működik tovább, mi lesz az intézmény együtteseivel, különös tekintettel a Rádiózenekarra?

– Ezt sajnos még én sem tudom. Tény, hogy a Magyar Rádió költségvetési intézményből változott részvénytársasággá és attól tartok,

hogy nem igazán volt idő ennek az átgondolására. A Rádió rettenetes nehézségekkel küzd és ebből ránk is bőven áramlik. Egy példa: augusztus 1-jétől kezdve adóznak a napidijaink és így sikerült jelentős lépéshátrányba kerülnünk mindazokkal a zenekarokkal szemben, amelyeket ez a nemezis még nem ért el. A napidíj ugyanis nem aszerint adózik, hogy ki kapja, hanem hogy

ki adja. Önkormányzati vagy költségvetési forrásból származó összeg egy bizonyos határig adómentes. A mi státuszunk ebben nincs benne, mert az még nem létezett a törvény meghozatalakor. A PM-nek – ellentétben szokásaival – valamit tágitani kellene ilyen esetben a derékszíjon, hogy ne kerüljünk a többiekhez rosszabb helyzetbe. És ha még a turnézásból származó jövedel-

met TB-járulék is terheli majd, amikor is a kapott pénz maximum 20%-a maradhat a művészeknél, maga a turnézás is lehetetlenné válik. Ezeket a sarkokat ugyanis nem kalkulálják, nem kalkulálhatják bele az adott összegbe a felkérők. Vannak olyan országok, amelyek esetében nem kell ennyi ráterheléssel számolni, majd onnan hívnak zenekarokat. A jelenleg a „szabadság felé törekvő” országok zenekarai negyed áron mennek játszani és a buszban is elalszanak. A turné nem vállalása pedig ahhoz vezet, hogy még annyit sem adózunk, mint eddig, mert nem lesz miből. Ez pedig már jövődelem-kiesést jelent az állam számára. Nem szabad túlféjni a tehenet. Lehetetlenné válik az eddigi kultúrmisszió. A magyar állam hogy tudna bekerülni a New York Times-ba, vagy Observerbe, vagy egyéb rangos lapokba, ahol egy kolumnás hirdetés dollárok hatszámjegyű összegeibe kerül? Mi pedig mindezt melléktermékként produkáljuk. Teljesen biztos vagyok abban, hogy ez a szemlélet rosszra fog vezetni.

Ezen kívül, a médiatörvény végrehajtása során az derült ki, hogy még azokat a szűkös feltételeket sem tudja (vagy akarja) biztosítani a kormány a Rádióknak, amiket kellene. Mind a mai napig nincsenek kifizetve az Antenna Hungáriás számláink; most már milliárdos nagyságrendekkel tartozunk az Antenna Hungáriának, amely tartozik az Elektromos Műveknek és így tovább. A bizonytalanság tehát óriási. Az ok pedig nem a művészi tevékenység esetleg nem megfelelő minőségében keresendő, mert most egyértelmű, hogy a Rádiózenekar Vásáry Tamás vezetése alatt csúcsformában van.

A zenekarnak új elhelyezkedést talál majd a Rádió – de ez ugyanúgy bizonytalan, mint a Rádió helyzete. Azt a régóta vívódó megoldást próbálják alkalmazni, miszerint a különböző adók (Kossuth, Petőfi és Bartók) önálló adó-főszerkesztőségek irányításával működnek és mint megrendelők lépnek fel egyéb szervezeti egységekkel szemben, ahogy azt a műsoruk megkívánja.

A Zenei Főszerkesztőség, ami régebben a Zenei Főosztály volt, valami módon a komolyzenei adónak, a

Bartóknak lesz a vezérkara és a négy zenei együttes (zenekar, énekkar, gyermekkar és Stúdió '11) külön szervezeti részt fognak alkotni, egyfajta egységbe tömörülve. Felügyelni őket Szirányi János volt elnök, jelenlegi művészeti igazgató fogja. Jelenleg e struktúra kialakítása folyik, de attól tartok, hogy még rengeteg bajnak néziünk elébe. Szerintem még élő ember nem mérte fel pontosan, mi minden kell ahhoz, hogy önálló struktúrában létezni tudjunk. Ki fizeti a villanyt, fűtést, telefont, hiszen még külön villanyóránk sincs? Egy radírral sem rendelkezünk önállóan – hogy lesz ebből önálló szervezeti, gazdasági egység?

Hogy fogják a megrendelő főszerkesztőségek megrendelni azt, amit nekem már két-három évre előre meg kell terveznem? Nekem most kell felkérnem a karmestert, most kell megrendelnem a termeket (amelyek természetesen egyre drágábbak, tehát kalkulálhatatlanok) és nem tudhatom, hogy majd akkor megrendeli-e a produkciót tőlem valaki, vagy nem. Egy tervezhetetlen világba csöppenünk; mintha egy cső makaróni belsejében folytatnánk üldözéses autóversenyt. Körös-körül akadályok, rohanunk, nem tudjuk, ki kerget és mi kit kergetünk, nem tudjuk, mikor esünk a tányérba.

– *Úgy lesz, hogy a Rádió vagyonát részarányosan el fogják osztani és az lesz az egyes szervezeti egységek indultókéje?*

– Nem tudom, mert a felosztás szerint termelők és fogyasztók lesznek. A műsorkészítők rendelik meg az egyes stáboktól a műsorokat. Hogy ez hogy lesz pontosan, az ördög tudja és az ördögnek vagyunk kiszolgáltatva ezzel kapcsolatban.

– *És az egyéb, a közalkalmazotti törvényben érvényes státuszkérdések – 13. havi bér, kollektív szerződés, elbocsátás, megszűnés esetén a végkielégítés, stb. – hogyan módosulnak a részvénytársasági keretek között?*

– A 13. havi fizetés természetesen megszűnik; a Magyar Rádió Részvénytársaság is fog velünk majd valamilyen kollektív szerződést kötni, aminek a részleteiről egyelőre nem tudok semmit. Jelenleg éppen odafent ül Hajdú István, az általam igen jóakarátúnak tartott elnök és azon gondolkodik,

hogy ezt hogyan kellene megoldani. Ezt ugyanis neki kell megoldani. Ő rendkívül kemény szellemi munkát folytat, aminek én még nem látom a ránk vonatkozó eredményét. A végeredményen aztán bizonyára sokat kell majd finomítani, mert ránk nem biztos, hogy alkalmazhatók olyan általános irányelvek, amelyek remekül működnek mondjuk egy gépgyárban.

Végkielégítésről nem gondolkodom – mint ahogy elbocsátásokról sem –, mivel nem látok feleslegessé vált, elküldhető embert. Ha mégis előfordulna, a végkielégítési rendszer a közalkalmazotti státusz szerint működik. Viszont tény, hogy sokkal kisebb indokkal lehet elküldeni embert, mint közalkalmazott korában.

Természetesen a muzsikás is keresi a számára legjobb megoldásokat és ezt sem lehet szabadjára engedni. Az én feladatom, hogy közelítem az álláspontokat és mindkét fél számára elfogadható megoldásokat találjak.

– *Nem jelent valamiféle szabadságot, hogy ha adott összeg birtokában a zenekar maga határozza meg, hány embert és milyen módon szerződtesen – tartson státuszban vagy alkalmazza állandó kiségitőként?*

– Amennyiben ez úgy történik, hogy a bértömeget a zenekar minden évben változatlanul kapja meg (nominálisan), akkor néhány év múlva el kell küldeni az egész zenekart, mert csak úgy fog tudni fizetésemelést adni, ha időről-időre felállít egy kivégzőosztagot és valamilyen rendszer szerint ritkítja az együttest.

Az a baj, hogy még pontos becslés sincs, csak találgatni tudok, hogy mibe kerül ez a műfaj, nem ismerem tényezőket, nem látom előre azokat az áremeléseket, amelyekkel már most kell kalkulálnom és nem tudom, milyen váratlan számlák jelenhetnek meg olyan dolgokról, amelyek eddig ingyen voltak. Most az osztályok egymás között számláznak stúdióhasználatért, pedig a hatos stúdió évtizedeken át ingyen állt a zenekar rendelkezésére.

Ilyen „trauma” volt az is, hogy az általában a szerző halála után 50 évvel megszűnő jogdíjak bizonyos esetekben még 20 évig esedékesek, ez Bartók esetében

azt jelenti, hogy nem, vagy csak alig lesz előadható ínséges viszonyaink között.

– *Mi lesz az alapvetően a Rádió tulajdonát képező hangszerállománnyal?*

– Ezt csak a delphoi Pythia tudja... Részvénytársasági alkalmazottak leszünk, tehát részvénytársasági tulajdonban lévő hangszereken fogunk játszani. A vonósok nagy része és fagottosok egyébként saját hangszereken játszanak. A Rádió régóta nem képes felfrissíteni új beszerzésekkel a hangszerállományt.

– *Az a nehezen létrehozott, viszonylagos egyensúly, amely az elmúlt években kialakult a zenekarok között, milyen gyorsan fog ismét felborulni? Előreláthatólag mikor kezdenek ismét a jobb fizetés reményében egy-egy jobb helyzetben lévő együttes felé áramlani a muzsikuskok, ami a többiek munkáját, létét tovább nehezíti?*

– Fogalmam nincs. Ez annyi mindentől függ: kultúrpolitika, választási eredmények, ország gazdasági helyzete, stb. Lehet, hogy soha, mert mindenki sülyyedni fog. Nem tudom, hogy az Állami hangversenyzenekar milyen helyzetben lesz jövőre; most úgy látom, az ő helyzetük jogilag egy kicsit jobban fest. Én hozzá lettem kötve a Rádióhoz és most is ártatlanul sülyyedek (ha sülyyedek), mert nem a Rádiózenekar tehet arról például, hogy az Antenna Hungáriának fizetni kell, de nem tudunk. Elképzelhető megnyugtatóbb helyzet is – de csak elképzelések, fel-felröppenő hírek vannak és ugyanúgy nem tudjuk, hogy mi lesz velünk, mint ahogy tízmillió ember nem tudja ennek az országnak a határain belül. Villámgyorsan igyekszünk (igyekszem) alkalmazkodni a fennálló helyzetekhez.

Kicsit elkéstünk. A lehetséges szponzorok már „foglaltak”. Reklámokat sem érdemes keresnem, mert a Rádió nem ismeri saját reklámlehetőségeit; a médiatörvény végrehajtásában ezen a ponton még vita van. Nem is tudok mit ígérni az esetleges szponzoroknak. A Rádióknak kötött reklámideje lesz, amiben az általános működéséhez szükséges pénzt adó szponzorok kell, hogy hirdessenek majd.

– *És az sem megnyugtató, hogy a majd rendelkezésre álló pénz való-*

ban a zenekaré lesz, nem költheti el sem a Zenei Főosztály (Főszerkesztőség), sem a Rádió más szervezeti egysége. És a zenekar bevételei megmaradnak?

– Talán majd a Főszerkesztőség helyett nekem kell szembenézni az állandóan csökkenő költségvetéssel és a folyamatosan növekvő költségekkel. A zenekar kulturális missziót hajt végre, tehát bevételei a kiadások töredékét teszik csak ki. Elképzelhetetlen olyan koncert rendezése, aminek a jegy ára akár az ötödét is fedezi annak, amibe ez a dolog kerül. A zenekar önmagában is drága – de annak az összegnek, amit ránk költenek, jelentős részét vissza is veszik különböző adók és a TB-járulék formájában. A dolog tehát nemcsak homályos, de hazug is, mert amit a költségvetés papíron ránk költött, annak valójában a harmadát sem adta oda.

Ahhoz, hogy egy koncertet a rengeteg esemény közül válogató, egyre kevésbé fizetéképes közönségnek el tudjunk adni, minőséget kell szolgáltatni – drága zenekart, drága karmestert, drága szólistát, szép, drága termet. Mindez sokkal több, mint amit a közönség tud és hajlandó fizetni. Mert sajnos a mi hangversenyeinket látogató közönség, hogy finoman fogalmazzak, nem elég preferált az utóbbi időkben. Ha tehát növelni akarom a bevételt, aránytalanul kell növelnem a kiadásokat. Erre aztán nehéz szponzorokat találni – még akkor is, ha nem lenne reklámszabálya a Magyar Rádióknak.

Ez nagyon rossz. Jó az lenne, ha a kulturális kormányzat fel- és elismerné, hogy amit mi most Vásáry Tamással csinálunk, az világszínvonal, és a nemzeti image fenntartásáért erre pénzt szánna. Nem nyereséges ugyanis sem a Külügyminisztérium, sem a Tudományos Akadémia – aminek a költségeit szó nélkül tudomásul veszik. Csak Sir Francis Drake volt nyereséges, aki hajókat állított meg és azokat kirabolta...

– *A zenekari tagok reagáltak-e ezekre az újabb bizonytalanságokra?*

– Nem. Én nagyon nagyra értékelem a zenekari tagokban azt, hogy tele vannak bizalommal. Olyan

jó a zenekar lelki hozzáállása a Vásáryval folyó, az eddigről gyökereken különböző munkához, hogy ez erőt ad nekik és bizalommal néznek rám, a Rádióra és a jövő elé. Cinikusabban fogalmazva: mostanában egy muzsikusknak nagyon nehéz bárhová is mennie. Itthon és külföldön is csökkentek a lehetőségek. Átképezni nemigen tudják magukat...

Az alapvető bajunk nem más, mint ami a Rádióknak önmagával is van. A Rádió teljes vertikumára érvényes ez – senki nem érezheti magát még egy évre sem biztonságban. Az adósságglavina gurul tovább és ebből pillanatnyilag senki nem váltotta ki a Rádiót.

– *Ez a jogi státuszváltozás jobbra teszi (teheti) a viszonyt a zenekar és a majdani megrendelő között, mint ami most a zenekar és a főszerkesztőség között van, vagy egy élesedő konkurenciaharc indul(hat)?*

– Megítélésem szerint most az az optimális helyzet állt elő, hogy a zenekar ideálisnak mondható viszonyban van a közvetlen külső főnökséggel. Én tehát jelentősen jobbra nem számíthatok. Arra viszont igen, hogy bármennyire is szereti egymást egy csónak legénysége, ha a nyílt tengeren fogytán a szózott hal és az ivóvíz, konkurenciaharc kezdődik. Itt is erre vannak kilátások. A Zenei Főszerkesztőség elkezdte hirtelen a 40%-át kapni annak a pénznek, ami eddig sem volt elég. És persze jönnek a kérdések: miért pont nekem kell leadni a szerződéseimből, a műsoraimból? Mi is már meglévő karmesterszerződések felbontásán, illetve az egyoldalú kilépés lehetőségein kell töprengenünk és ennek a jogi következményeit még nem is látjuk előre. Mennyi a kártérítés, kinek az állásába kerül?

Mégis töretlen optimizmussal szemléljük a jövőt. El sem tudjuk képzelni, hogy egy olyan zenekarnak baja essék, amelynek már most (szeptember közepén) sem lehet jegyet kapni a júniusi koncertjére. (Vásáry Tamás Beethoven-sorozatára bérletben minden elkelt, most a főpróbákat árusítjuk.)

Ez egy – kedvezőtlen – helyzet, ami a zenétől igen távol álló szférából indult és amelyben mindenki megkapja a részét.

✱

- és néhány kérdés Kovács Gézához, a státuszváltás előtt álló Állami Hangversenyzenekar igazgatójához

- Valóban jobb helyzetnek néznek elébe, mint a Rádiózenekar?

- Igen. Több más (a Nemzeti Színházzal, Nemzeti Múzeummal, Széchenyi Könyvtárral, Operaházzal, Állami Népi Együttessel és ilyen „egyedi”) intézménnyel együtt a Művelődési Minisztérium jelenlegi tervei szerint január 1-jétől az Állami Hangversenyzenekar és az Állami Énekkar költségvetési intézményként mint kiemelt nemzeti kulturális alapintézmény folytatja életét. A Nemzeti Filharmonia további rendelkezések tárgya lesz – közhasznú társaságként tervezik működtetni.

- Megnyugtatónak ígérkezik ez a helyzet?

- Egzisztenciálisan, az egész együttes létét tekintve jelentős biztonságot ad, de ára is van. Ésszerű létszám- és bérigazgatás kell, komoly áldozatokkal. Csak racionális és nagyon magas színvonalon működő együttes működtetésével értenek egyet.

- Ez nyilvánvalóan létszámleépítést (is) jelent. Hogy kívánják megoldani?

- A teljes munkaidőben foglalkoztattak 10-15%-át érintheti, amit többnyire szakmai és természetes nyugdíjazás révén kívánunk megoldani. A zenekart ön maga igyekszik felülvizsgálni az egyes szolamok és egyes tagok művészeti teljesítményét. Amennyiben súlyos kritika ér valakit, lehetnek személyes következményei. Elsősorban szigorúan a zenekar művészeti érdekeit vesszük figyelembe. A döntésekben minden vezető és érdekvédelmi testület részt vesz – Művészeti Bizottság, Közalkalmazotti Tanács, szakszervezet, szólamvezetői testület.

- Önök tehát közalkalmazottak maradnak. Van-e ennek hátrányosként megítélhető vonatkozása?

- A költségvetési intézmények szigorú gazdasági rendje, amin nem javított a kincstári törvény életbelépése. Ennek szigora egyébként idegen a művészeti intézményektől. Nálunk nagy feladat hárul majd az ÁHZ Alapítványra, amely évek óta igen jól funkcionál. Két láb stabilabb, mint egy.

Félünk továbbá, hogy a vert helyzetben lévő művészi-kulturális terület nem

fog tudni jobb helyzetet kiharcolni a muzsikuskoknak. Jelentősen el vagyunk maradva béreinkkel a többi zenekartól (például a Rádiózenekartól, pedig ők sincsenek túlfizetve), és nem vagyunk biztosak abban, hogy a megkívánt racionalizálás fejében rendezni tudják (akarják) a közalkalmazotti státuszban maradó tagok bérét. És persze félünk az állami költségvetés miatt, aminek mi is ki vagyunk szolgáltatva.

- Mennyiben vannak összekötve az Állami Énekkarral?

- Közös az adminisztrációnk, részben külön gazdálkodunk és önálló művészeti tevékenységet folytatunk. természetesen vannak közös dolgaink, mint amilyenek például az oratóriumok.

- És mennyire a Nemzeti Filharmonióval?

- Annyira, hogy adunk bizonyos számú szolgálati koncertet és megtartjuk vidéki hangversenyeinket. Jogiilag minden kapcsolatunk megszűnik.

Tóth Anna

SZÍNKÓPA

Hangszerkereskedés

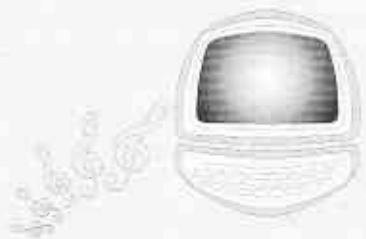
- ♦ Réz- és fafúvós hangszerek, alkatrészek, nádak, olajok tisztítószerek nagy választékban kaphatók.
- ♦ König & Meyer kottapultok, hangszerállványok
- ♦ Mott zenekari és énekkari dobogók,
- ♦ Pianínók

Ez nálunk mind egy helyen beszerezhető

Telefon: (06-96) 431-287 • Telefax: (06-96) 434-290

A zene és az Internet

Írta: Kemecsei Zsolt okl. villamosmérnök

„Ahogyan a háló csomók sorozatából áll, úgy ezen a világon is mindent kötések sorozata tart össze. Ha bárki azt hiszi, hogy egy hálószer valami független, elszigetelt dolog, akkor téved. Azért nevezik hálónak, mert összekapcsolt hálószerkezetek sorozatából áll össze, és minden csomónak megvan a saját helye és feladata a többi hálószerkezethez viszonyítva.”

– Buddha

A fenti idézetet az egyik legnépszerűbb, legismertebb és legalaposabban megírt internetes alapmű, a Nagy Internet Kalauz (Big Dummy's Guide to the Internet, Electronic Frontier Foundation 1994.) választotta alapgondolatául. Valóban: a világháló alig több, mint 30 esztendeje kezdte el fogni néhány fanatikus, megszállott programozó, s talán maguk sem gondolták, hogy nem csupán egy robbanásszerűen növekvő kábelhalmaz első csíráit hozták létre, hanem egy új, soha nem látott hatékonyságú kommunikációs közeget teremtettek, melynek jelentőségét talán a könyvnyomtatás feltalálásához lehetne hasonlítani. Újfajta közösségek szerveződhetnek, ahol az összetartó erő többé nem a véletlenszerű földrajzi közelség, a hasonló társadalmi státusz vagy a közös anyanyelv, sokkal inkább a gondolatok és érzések hasonlósága, a közös érdeklődés, a közös cél. Eltűnik a borszín, a végzettség, az életkor, nem számít, hogy mezítláb járunk, vagy lakkcipőben, a képernyő és billentyűzet előtt ülve egy arctalan, s mégis ezerarcú, határok és falak nélküli virtuális világba csöppenünk.

Jómagam hetedik éve barangolok a digitális országúton; valamelyest kezdem megismerni a lélektanát, kiismerni útvesztőit, ráérezni, hogy a hideg drót végén egy másik emberrel kommunikálok, s nem egy élettelen szilíciumchippel, mégis, időnként még mindig beleborzongok, mikor kiderül, hogy egy-egy titkos, vad gondolatom más fejében is megfordult már – sőt: be is pötyögte komputerebe – függetlenül attól, hogy Budapesten, Bostonban, vagy Tokióban él.

Őszinte öröömre szolgál, hogy a Hálózat többé nem a programozók, a

szűk szakmai réteg privilégiuma; munkája, hobbija során ugyanúgy használhatja az idegsebész, a történelemtanár, a háziasszony, vagy a zeneszerző. Ugyanakkor – mint minden, hatalmi szempontból stratégiai fontosságú eszköz – az Internetet is próbálja megszállni, kézben tartani, formálni néhány hírtermelő és manipuláló média-birodalom, távközlési óriás, gazdasági erő, állami hivatal. Áldásos ténykedésük eredményeként megjelent és gomba módra szaporodik az internetes reklám, az etetés, az egész hálózatos jelenség kódosítása, misztifikálása, a felhasználók kifinomult megtévesztése.

Tények és hiedelmek...

Az Internet napjaink egyik divatos témája lett, a szakfolyóiratokból beköltözött a napilapokba, Bill Gates az új médiasztár, technomániás politikusok nyilatkoznak digitális szupersztrádákról, hálózatos illetlenségi törvényt tárgyal az amerikai parlament, az önjelölt szakértő zsrualiszta meg felelőssége teljes tudatában kijelenti, hogy a világháló az a hely, ahol „egyetlen egérkattintással elérhető minden információ”.

Mi is az az Internet?

A történet valamikor a 60-as évek elején kezdődött, mikor az amerikai védelmi minisztérium (US. Defense Department) anyagi támogatásával az ARPA kutatási program keretében egymástól távoli számítógépeken keresztül történő adattovábbítás lehetőségeit vizsgálták. A főszponzor ismeretében talán nem meglepő a tény, hogy olyan hálózatot kellett kifejleszteni, amely decentralizáltan, egy-egy csomópont kiesése esetén is megbízhatóan tovább-

bitotta az adatokat, s akár egy lehetséges atomcsapást is átvészelt volna. (Ezért van ma nehéz dolguk az állami hivataloknak, mikor ellenőrzésük alá akarják vonni a hálót...) Szerencsére a fejlesztésben résztvevő egyetemek és kutatási intézmények időben kapcsolódtak, s békés, humánusabb célú alkalmazásként elektronikus levelezésre kezdték el hasznosítani az ARPANET-et; idővel mind több gép kapcsolódhatott a rendszerbe. Közben az egyéb – vállalati, vagy egyetemi kutatási célú – hálózatok is szépen növekedtek, lassan behálózta az USA-t, majd Európát, megjelentek a nagyteljesítményű üveg-szálas optikai kábelek, műholdakkal hidalták át az óceánt. Eljött az idő, mikor ún. átjárókkal (gateway) kötötték össze a különböző, addig különálló rendszereket. Megszületett az Internet, a kisebb-nagyobb kiterjedésű egyedi hálózatok világméretű szövevénye. Nevét arról az adatátviteli szabványról kapta (TCP/IP, internet protocol), mely a különböző kommunikációs rendszerek között lehetővé tette a kapcsolatot.

Ma a világ 159 országában több, mint tízmillió számítógépet köt össze; a bekapcsolódó gépek száma exponenciálisan növekszik.

A zene és az internetes szolgáltatások

A legegyszerűbb, alapvető Internetes szolgáltatás az elektronikus levelezés, az E-mail küldésének lehetősége. Bárkit elérhetünk így, akinek van számítógépes postaládája és ismerjük az internetes címét. Maga a cím a felhasználó nevéből és a megcímezett computer azonosítójából áll (pl. President@whitehouse.gov).

Az E-mail előnye a hagyományos levélhez képest az, hogy – jó esetben – néhány percen belül a címzetthez jut, és használata – az alapszolgáltatási díjat leszámítva – ingyenes.

Ha a kommunikációs partner éppen gépe előtt ül, online, interaktív is lehet a kapcsolat, a billentyűzeten és a képernyőn keresztül társaloghatunk vele (talk szolgáltatás). Újabban lehetőség van – a telefonhoz hasonló – élőszavas beszélgetésre is, ha rendelkezik megfelelő hangkártyával és kezelőprogramokkal. (Bár ez – szerintem – inkább a jövő zenéje, egyelőre a kábelkapacitás szűkössége miatt csak helyi hálózatokon működik, ott is csak szerencsés esetben...)

Ha többen akarunk megvitatni valamit, akkor IRC-zhetünk, ami egy többcsatornás konferenciabeszélgetésnek feleltethető meg.

Az Interneten elérhetjük hagyományos, nyomtatott újságok, magazinok elektronikus változatait (pl. a New Musical Express a <http://www.nme.com> címen, ahol az írott anyag és a képek mellett bőséges hanganyagot is találhatunk), sőt vannak csak elektronikus formában terjesztett, interaktív lapok is.

Hatalmas lehetőségeket rejt magában a különböző hírcsoportokra (news) való előfizetés (szerencsére az előfizetés szó itt csak szimbolikus), így külön hírcsoportja van a klasszikus zene kedvelőinek (rec.music.classical), az indiai zene kutatóinak (rec.music.indian), a zeneszerzőknek (rec.music.compose), a zongoristáknak (rec.music.makers.piano), a középkori zene specialistáinak (rec.music.early), vagy a kíséret nélküli vokális zene művelőinek (alt.music.a-cappella), de megtalálják a számításukat a Queen együttes rajongói (alt.music.queen) és a népzene megszállottai is (rec.music.folk). A fenti példák természetesen csak kiragadottak, csupán a zenei témakörök száma száz feletti, az összes témakörké 5000 körüli az aerodinamikától a zoológiáig, az akvarisztikától a baseball-on át a zulus őstörténetéig. (A hírcsoportokra mi magunk is küldhetünk anyagot, feltehetjük kérdéseinket, reagálhatunk azokra; a kommunikáció nyelve szinte kizárólag az angol.)

Hasonló funkciókat töltenek be a levelezési listák is, azzal a különbséggel,

hogy míg a hírcsoportok anyagai külön szervezeten, hierarchikus szervezettségben, esetleges szerkesztés, vagy kivonatolás után állnak a nagyközönség rendelkezésére, a levelezési listák anyagát közvetlenül, E-mail-ben megkapja minden előfizető.

Külön fejezetet érdemelne az ftp lehetőség (File Transfer Protocol, adat-állomány-átviteli szabvány) bemutatása. Segítségével különböző típusú állományokhoz (szövegek, álló- és mozgóképek, hanganyagok, MIDI formátumú zenei file-ok, futtatható programok) juthatunk hozzá, sok ezer kilométeres távolságból is, néhány perc alatt (csúcsidőben, tengeren túlról néhány óra alatt...). Így ha a legfrissebb komoly- ill. könnyűzenei CD-k katalógusait szeretnénk megszerezni, kapcsolódjunk az ftp.cdconnection.com címen található számítógépre, ha gitározni szeretnénk megtanulni, hívjuk az ftp.diku.dk gépet, kottákat, dalszövegeket találunk az ftp.gmd.de és a dcs.muni.cz címeken, a legnagyobb zenei választékkal pedig az ftp.uwp.edu szerveren találkozhatunk.

Több érdekes kezdeményezés is született az ftp lehetőségnek köszönhetően: úgy vettek fel komplett rock és jazz albumokat, hogy az előadók fizikailag nem találkoztak egymással: mivel az Interneten minőségromlás nélkül. DAT minőségben utaztatható a hanganyag, megoldható, hogy pl. a New Yorkban felvett basszus alapra Amsterdamban vegyék fel a gitárszólót, aztán valahol egy londoni stúdióban keverjék és készítsék el a master felvételt.

A legáltalabb és legdinamikusabban terjedő internetes szolgáltatási ág a WWW, azaz Word Wide Web, ami egy interaktív, grafikus felület; szavakat, képeket, dokumentumokat, animációt, hangot kapcsol össze, a különféle objektumok között kölcsönös asszociációk hozhatók létre. Használata szinte semmiféle szakismeretet nem igényel, rendkívül felhasználóbarát. Ideális táptalaj bemutatkozó oldalak, termékismertető, reklámanyagok növesztéséhez.

Minden bizonnyal ez a jövő útja, jelen pillanatban azonban – ez a saját véleményem – ebben a formájában nem tartom

megfelelőnek. Egyrészt ennyi izléstelen, egymásra dobált, a legegyszerűbb szerkesztési elveknek is ellentmondó amatőr próbálkozást sehol nem láttam még (az oldalak 95%-át programozók és nem grafikusok, vagy legalább a szakma alapvető szabályait tiszteletben tartók szerkesztik), másrészt csak akkor fogjunk hozzá komplett, képeket, esetleg animációt tartalmazó oldalak letöltéséhez, ha nagyon sok felesleges időnk van...

Természetesen üdítő kivételek azért vannak (nézzünk körül pl. az Internet-expón), vagy néhány zenével kapcsolatos cím: www.dmd.de, itt kottákat, cd-katalógusokat böngészhetünk, a legújabb Roland hangszerekről a www.roland.com címen kérhetünk információt, a www.musicians-gear.com pedig kb. 30000 (!) tétel hangszer és zenével kapcsolatos szolgáltatás adás-vételének legnagyobb számítógépes börzéje.

Az Internettel való ismerkedést még sokáig lehetne folytatni, nem említetem a hálózatos keresési módszereket, a távoli adatbázis-eléréseket, az internetes könyvtárakat, vagy – a hazánkban még kissé futurisztikusnak tűnő – computeres vásárlási lehetőséget sem. Mindezek kipróbálásához nem kell más, csak egy középkategóriás számítógép, egy telefonvonal és egy modem (ez köti a gépet a telefonhálózatra), s néhány ezer forint előfizetési díj (meg persze a telefonszámla) befizetése ellenében máris megnyílik előttünk az újszerű világ.

Ha sikerült felkelteni érdeklődésüket, további kérdéseikre szívesen válaszolok, E-mail-jeiket az alábbi címre küldjék:

nemecsek@hermes.bke.hu

A kulcsok helyzetének megcserélése a csellisták ülőhelyzetének javítása érdekében

A cselló tartása általában természetesnek számít, ha összehasonlítjuk más vonóhangszerek tartásához szükséges helyzetekkel. Ez a megállapítás ebből a szempontból természetesen helytálló. A probléma itt is – mint minden vonóhangszernél – a két kar különböző mennyiségű és minőségű munkája, mely a gerincoszlopot fokozottan terheli.

Ehhez jön még a következő probléma, amit sok csellista már észre se vesz, mert a hosszú évek alatt már megszokta. Ha egy csellista ki akarná egyenesíteni felső testét, fejének hátsó felével elég hamar beleütközne a C-húr kulcsába, ami a klasszikus hangszer építésnél az első kulcs a nyak irányából nézve. A gerincoszlop tehát már effektíve a munkavégzés elkezdése előtt is görbült helyzetben van. A fejet vagy előre döntve, vagy jobbra előre döntve lehet tartani és az hosszabb idő után természetessé válik. Gyakran előfordul, hogy a gerincoszlop még el is van csavarodva. Ez a tartás gyakran kevésbé látszik károsnak, de a hosszútávú terhelés következményeit nem szabad alábecsülni: az inszalagok egyoldalú terhelése, a megfeszült nyaki izomzatot, elcsavarodott gerincoszlopot eredményez.

A cselló, ami 1600-ban csatlakozott a hegedű családjába, természetesen minden tipikus jegyet átvett tőle. Ez a kulcsállás a hegedűnél az alsó fekvésekben biztosítja a bal kéz számára a helyet. Tehát a kulcsok elhelyezése szigorúan előírt. Ezekben az időkben a csellistáknak sem volt okuk változtatásra. A hangszert túske nélkül a testhez képest résen tartották, a vonó könnyedén futott a húrokon, és a bélhúrok egy ak-

kor természetes alacsony nyakállás mellett nem bírták volna a ma már szokásos nyomást. A zenei kifejezés inkább díszítésekben jelekezett, mint az erőteljes dinamikában. A romantikus stílus megjelenésével megváltozott az emberek igénye az érzelmek kifejezését illetően: ez egy erős, messzire szóló csellóhangot igényel (a fémhúrok elterjedése). A csellóirodalomban új technikák jelennek meg, erőteljes kettősfogás futamok, virtuóz állások, amelyek az összes fekvést kihasználják. Azért, hogy ez a virtuóz technika egyáltalán lehetséges legyen, a csellót ma már tűskével rögzítik a földhöz. A növekvő erő kifejtés miatt a hangszer egyre inkább a test közepe felé közeledik – ezt a jelenséget minden hétköznapi mozdulat bizonyítja – és ilyenkor érezhető először a C-húr kulcsának zavaró helyzete. Ebben a helyzetben segíthet a kulcsok helyzetének megcserélése. A C-, és a G-húrok kulcsai átkerülnek a D- és A-húrok kulcsainak helyére (lásd. ábra). Mivel a kulcsok kúp formájúak, nem lehet őket egyszerűen felcserélni. A cserét egy hangszerésznek kell elvégezni. Az eredeti helynél is lehet még följebb tenni a kulcsokat, amíg a hely és az esztétika azt engedi. Természetesen egy új cselló készítésénél ez semmilyen problémát nem jelent.

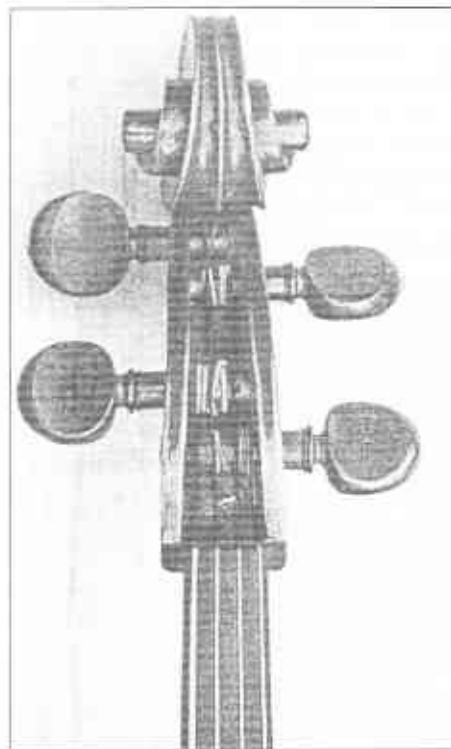
Az egyik pozitív következmény a rögtön érezhető és mérhető 3-4 cm helytöbblet, ami számszerűleg elég kevésnek tűnhet. A hatások a gerincoszlopra viszont rendkívüliek: a gerinc kiegyenesedik, a fej mozgásszabadsága nagyobb lesz, a vállöv visszanyeri egyensúlyát és az egyoldalú feszültségek idővel megszűnnek. A csellistának több helye van kiegészítő mozdulatokra, amire nagy szükség van egy amúgy nagyon egyoldalú mozgásnál. Minden érdeklődő

csellistának lehetősége van egy egyszerű kísérletet elvégezni. A C-húrt egyszerűen leeresztetni, a kulcsot kivenni és így játszani a csellón. A legtöbb csellista csak ennél a kísérletnél veszi észre, hogy a kulcs mennyire akadályozta. A többszázéves tradíció miatt a gondolatok a hangszer esetleges alkalmatlanságáról már csírájában elfolytatnak. Ilyen problémák esetében a tehetségtelenség és a nem gyakorlás vádak sokkal hamarabb vetődnek fel mint egy átépítés gondolata.

Az itt bemutatott változtatások semmilyen káros hatással nem járnak. Minden csellista használhatja játékának megkönnyítéséhez.

(Das Orchester 4/96)

Felcserélt kulcsok: 3-4 cm helytöbblet a bal alsó sarokban, esztétikai hátrányok nincsenek.

Rakos Miklós:

Auer Lipót

(1845-1930)

Amikor mintegy tizenöt esztendővel ezelőtt arra vállalkoztam, hogy könyvet írok Auer Lipótról, szinte alig állt rendelkezésre hozzáférhető forrásanyag a magyar olvasókör számára.

Auer angol nyelven 1923-ban New Yorkban megjelent életrajza, valamint pedagógiai munkái: „A hegedűjáték, ahogy én tanítom”. 1921, New York; „A hegedűirodalom remekeinek előadásáról”, 1925, New York; Auer: Hegedűiskola (8 kötet), 1926, New York; korábban szakmai körökben sem igen voltak ismertek nálunk, hiszen magyarul nem jelentek meg.

Veszprémben, Auer szülővárosában 1981-ben kiadásra került, „Veszprémtől Szentpétervárig” című könyvem megírásakor a hazai könyvtárakban, levéltárakban felkutatott anyagra támaszkodhattam, valamint Auer „My long life in Music” című önéletrajzi munkájára, továbbá Raaben „Leopold Szemjonovics Auer” címmel, oroszul megjelent könyvére.

Az első magyar nyelvű Auer-életrajz megírása mellett akkoriban csupán arra vállalkozhattam, hogy – még ha aránylag részletesen, bő terjedelemben is – csupán ismeressem Auer „Violin playing as I teach it” c. hegedűmetodikai munkáját, az elmúlt évben, Auer születésének 150. évfordulója alkalmával örömmel tettem eleget a veszprémi „Vár Ucca Tizenhét” negyedévkönyv szerkesztője felkérésének és adtam közre Auer-életrajzom mellett ezúttal teljes terjedelmében Auer hegedűmetodikáját, melynek szerzője tömör formában fogalmazta meg hetvenöt esztendővel ezelőtt – fél évszázados pedagógiai tapasztalattal a háta mögött – annak az iskolának az alapelveit, amit azóta is csak Auer-iskolaként, vagy orosz-amerikai hegedű-iskolaként emlegetnek szerte a világon, s amely oly nagy hatással volt a hegedűjáték fejlődésére.

Külön öröm volt számomra, hogy a „Vár Ucca Tizenhét” negyedévkönyvben lehetővé vált megjelentetni Auer már említett terjedelmes, rendkívül érdekes, angol nyelven megjelent önéletrajzának magyar fordítását is, s ez tovább növelte a reményt, hogy Auer most már végérvényesen elfoglalhatja azt a helyet a magyar zenei köztudatban, amit méltán megérdemel.

A könyv anyagának összeállításánál arra törekedtem, hogy minél teljesebb anyag kerüljön az olvasó elé, így a kiadvány végén helyet kapott Auer műveinek, hegedűre írott

darabjainak, átíratának jegyzéke csakúgy, mint az Auerről szóló, illetve vele kapcsolatos legfontosabb írások összegzése, valamint „A hegedűirodalom remekeinek előadásáról” c. munkájának tartalmi ismertetése is.

Az Auer iránti érdeklődésre jellemző, hogy az 1981-ben, 1000 példányban megjelent magyar nyelvű életrajz rövid idő alatt elfogyott, és az ugyancsak 1000 példányban, 1995-ben kiadott Auer-összeállítás is elkelt, mielőtt még a könyv egyáltalán bekerülhetett volna a könyvtári forgalomba. Ezért talán indokolt, hogy a lehetőségek nyújtotta kereteken belül kicsit részletesebben megemlékezzünk erről a nagy formátumú művészről és pedagógusról.

Auer Lipót, a világhírű hegedűművész, a modern hegedűpedagógia egyik legnagyobb hatású mestere 1845. június 7-

én született. Híres tanítványok egész sorát adta a világnak, köztük Mischa Elmant, Jascha Heifetzet és Nathan Milsteint.

Auer Veszprémben született, abban a városkában, amelynek akkor már szép hegedűs hagyományai voltak, ahol 1801-től 1833-ig Ruzitska Ignác, a székesegyházi zenekar első hegedűse, később karnagya, a verbunkos zene országos hírű képviselője működött. Nála tanult hegedűlni Auer Lipót későbbi tanára, Ridley-Kohne Dávid, aki az Operaház zenekarának koncertmestere, Hubay Jenő kinevezéséig pedig a Zeneakadémia tanára volt.

Auer alapfokú zenei tanulmányait is Veszprémben végezte Liedl Lipót (Flesch Károly dédapja) székesegyházi hegedűsnél, majd nyolcéves korában, 1853-ban került Pestre tanulni Ridley-Kohne Dávidhoz. A Pestbudai Hangászegyleti Zenede évkönyveiből tudjuk, hogy előmenetele kiváló volt. Pestről három évvel később a bécsi konzervatóriumba került, itt Dontnál tanult, majd Hellmesbergernél kitüntetéssel szerzett diplomát 1858-ban, tizenhárom éves korában.

Két éven át csodagyerekként járta Ausztria, Németország és Hollandia vidéki városait. 1861-ben Párizsban Alard-nál, 1862-től Hannoverben Joachim Józsefnél, a kor legnagyobb hegedűsénél tökéletesítette tudását. Nagy sikerrel lépett fel a híres lipcei Gewandhausban, majd a düsseldorfi, később pedig a hamburgi zenekar koncertmestere lett. 1868-ban meghívták professzornak a szentpétervári konzervatóriumba, ahol – Wieniawski utódjaként – a hegedű tan szak vezetője és a cári opera szólóhegedűse lett. Karmesterként is működött, illetve kvartettet alapított. 1887-től 1892-ig az Orosz Zenei Társaság zenekarát vezette. Érdeimeiért 1895-ben nemességet kapott, majd államtanácsossá nevezték ki.

Csajkovszkij 1874-ben hallotta először hegedűlni az akkoriban már Szentpétervárott működő Auert egyik moszkvai fellépése alkalmával, és a következő évben ismerkedett meg vele Nyikolaj Rubinstein zongoraművész, a moszkvai konzervatórium igazgatója lakásán. Ekkor kérte meg Auer Csajkovszkijt – aki játékaról nagyon elismerően nyilatkozott –, hogy írjon számára hegedűdarabot. Így született meg az Auer Lipótnak ajánlott Melankolikus szerenád, amit ő játszott először, és ami a hegedűsök állandó repertoárdarabja lett.

Auer oroszországi tevékenységének megítélését jól tükrözi Glazunovnak, a szentpétervári konzervatórium igazgatójának 1928. január 26-án kelt. Szigeti Józsefnek írt levele: „... Auer tanári működése rendkívül nagy hatással volt nemcsak akadémiánk, hanem egész Oroszország zenei életére is. Pedagógusi tevékenysége egészen önálló és független hegedűiskolát teremtett meg, amelyet a világ többi része is elismer, és amelyből olyan művészek kerültek ki, akik a világon mindenütt a legnagyobb sikereket érték el. Leningrádban és Oroszországban mindenfelé adott hangversenyei révén a hegedűvirtuóz Auer sokat tett zenei életünk színvonalának emelése érdekében, és új híveket szerzett a hegedűjátéknak. Egyénisége és nagy tudása tartós hatást gyakorolt mindazokra a muzikusokra, akik az ő vezetésével képezhették tovább magukat...”

Auer negyvenkilenc éven át, 1917-ig tanított a szentpétervári konzervatóriumban.

Amikor 1918-ban az Egyesült Államokba költözött, Arthur Abell amerikai zenekritikus – aki csaknem három évtizeden át volt a Musical Courier európai tudósítója – így írt Auerről: „A zenekedvelők nagy tömege Amerikában Auer Lipótot elsősorban tanítványainak ragyogó eredményei révén ismeri. A zenei világ már régóta úgy tartja számon őt, mint aki sikeres hegedűsszólísták egész sorát tanítottak. Mégis, hányan vannak hazánkban, akik emlékeznek Auerra, a virtuóz hegedűsre, arra, ahogy ő két-három évtizeddel ezelőtt, fénykorában játszott? Valószínűleg kevesen, minthogy Auer – akárcsak Joachim – soha nem turnézott Amerikában. ... Huszonhárom évvel ezelőtt hallottam először Auert Berlinben. A Berlini Filharmonikusokkal játszott Csajkovszkij-műveket azzal a szándékkal, hogy barátjának muzsikáját – aki az ezt megelőző évben hunyt el – megismertesse a közönséggel. Abban az időben kezdett Csajkovszkij neve ismertté válni Németországban. A műsort az újdonságnak számító Patetikus szimfónia, a Francesca da Rimini fantázia és a Hegedűverseny alkotta. Így Auer kettős minőségben, mint karmester és mint szólista is fellépett. Auer stílusgazdag előadásából sugárzott az energia, a szakmai hozzáértés, játékát technikai tökéletesség jellemezte. A művész ama páratlan előny birtokában volt, hogy magával Csajkovszkijjal együtt tanulmányozta át a művet (mint köztudomású, a mű ajánlása is eredetileg Auernak szólt), és közben magába szívott valamennyit azokból az elvekből, amelyek oly becsesek voltak a legnagyobb orosz zenészerző szívének – a szláv temperamentum oly módon való megnyilatkozását, amely mindaddig ismeretlen volt.” (Érdekesség, hogy Csajkovszkij megváltoztatta a Hegedűverseny ajánlását, mert a művet Auer három évig nem mutatta be.)

Auer Lipót Amerikában, New Yorkban a Julliard Schoolban, valamint a philadelphiai Curtis Institute-ban is tanított, amelynek később híres tanítványa, Efrem Zimbalist lett az igazgatója.

Auer kevés hegedűdarabot írt, inkább átiratai ismertek, amelyekből egész sor hallható Jascha Heifetz hanglemezfelvételein. Magyarországi kötődését jelzi két Magyar rapszódiaja, Liszt Ferenc korának hangulatát idézve.

Auer gyakran hangversenyezett Magyarországon is. A millennium évében, 1986. március 18-án a Vigadóban a Budapesti Filharmoniai Társaság zenekarának élén Csajkovszkij művei mellett Goldmark Sakuntala nyitányát vezényelte és Beethoven Hegedűversenyét játszotta. Auer ezért a hangversenyért nem fogadott el honoráriumot. Ez az az esztendő, amikor Auert a Filharmoniai Társaság tiszteletbeli tagjává és a Zeneakadémia tiszteletbeli tanárává választották.

Az Auerről szóló ismertetést követően a továbbiakban közlöm azt a – Jascha Heifetz-zel 1918-ban, Amerikában készített interjúsorozat alapján összeállított – részletet, amely az elmúlt évben Veszprémben megjelent Auer-összeállítás 207-209. lapján olvasható. (Heifetz 1917-ben fejezte be tanulmányait Auernál Szentpétervárott, és ezt követően vándorolt ki családjával az Egyesült Államokba.)

**Jascha Heifetz a gyakorlásról,
pályája kezdetéről
és Auer Lipótról
(H. R. Axelrod: Heifetz,
1981, USA, 123-131. lap)**

Gyakran kérdeznak a gyakorlásról. Korai ifjúságom idején nem voltam az „állandóan gyakorolni és nem játszani” elmélet híve. Nem hiszem, hogy egyáltalán tudtam volna fejlődni valaha is, ha napi hat órát gyakorolok. Először is, nem hittem sohasem a túl sok gyakorlásban... az éppoly ártalmas, mint túl keveset gyakorolni! És aztán annyi más dolgot szeretek csinálni. Szeretek olvasni, szeretem az olyan sportokat, mint a tenisz, a golf, a biciklizés, evezés, úszás stb. Gyakran előfordul, hogy amikor azt hiszik rólam, keményen gyakorolok, elmegyek hazulról a fényképezőgéppel felvételeket készíteni! Mostanra (1918 május) mániákus fényképész lettem. Éppen van egy új autóm, amit megtanultam vezetni, és ez sok időmet vesz el. Soha nem hittem a lélekölő robotban. Jobban mondván, úgy gondolom, ha valakinek nagyon keményen meg kell dolgozni azért, hogy egy bizonyos darabot kidolgozzon, ez meg fog látszani a darab előadásán.

Hogy a zenét jól interpretáljuk, szükség van a technikai nehézségek kiküszöbölésére és legyőzésére; a közönségnek nem kell éreznie, hogy a művész valamilyen nehéznek tartott részlettel küzd. Intenzívebben kell gyakorolni a nehéz részeket és akkor majd nem lesznek nehezek, amikor a közönség előtt játszuk őket.

Átlagban alig gyakorolok többet napi három óránál és vasárnaponként rendszeres pihenőt tartok, ámbar néha még egy külön pihenőnapot is beiktatok. Amit egyesek mondanak rólam, hogy hat vagy hét vagy nyolc órát gyakorolok naponta, ez egyszerűen nevetséges. Képtelen lettem volna ilyen körülmények között élni.

Természetesen nem kell teljesen szó szerint érteni, amikor azt mondom, hogy napi három órát gyakorolok... vagy, hogy nem gyakorolok hat vagy hét órát. Van eset, amikor van egy új darab, ami nagyon érdekes, és az ember egyszerűen ennyit akar gyakorolni. Kérem, ne gondolja, hogy mivel nem vagyok a túl sok gyakorlás híve, soha nem gyakorolok sokat. Van úgy, hogy az ember sokat akar gyakorolni, nem pedig kell gyakorolnia.

Mindamellett, ami engem illet, soha nem tartottam szükségesnek napi három óránál többet gyakorolni ahhoz, hogy formában maradjak. Van egy arany középút.

Úgy gondolom, ha közönség előtt játszom, minden nagyon egyszerűnek tűnik. De csak azért tűnik egyszerűnek, mert ha valaha is pódiumra léptem, előbb nagyon, nagyon keményen dolgoztam. És természetesen, a gyakorlás könnyűvé teszi a nehéz darabot.

A gyakorlás számomra két dolog összekapcsolását jelenti. Először megtanulom a darabot. Ezt szellemi munkának nevezem. Azután elkezdem gyakorolni. Ezt fizikai munkának hívom. A kettőt kell kombinálnom bármilyen cél eléréséhez. És ne felejtsek el, hogy amikor bizonyos energiát használunk el a gyakorlás során, utána – mint minden egyéb esetben – pihennünk kell. Így még akkor is, ha három órát gyakorolok egy nap, ez persze nem három óra megszakítás nélküli gyakorlás, hanem olyan három óra, amit gyakori pihenési szünetek szakítanak meg.

Ami a technikát illeti, az emberek azt mondják, a technikám a természet adománya, mivel úgy tűnik, mintha nem kellett volna keményen megdolgoznom érte. Ez nem igaz! Fejlesztenem, biztosabbá tennem, tökéletesítenem kellett. Ha valaki három éves korban kezd hegedülni, mint én, kis, negyedes hegedűn, úgy vélem, a hegedű a második „énjévé” válik az idők folyamán. Már tanulmányaim első évében tudtam játszani mind a hét fekvésben, és el tudtam játszani a Kayser etűdöket. De ez távolról sem jelentette azt, hogy virtuóz hegedűs voltam!

Első tanárom apám volt. Jó hegedűs volt, a vilnai szimfonikus zenekar koncertmestere, Litvániában. Nem voltam még egészen öt éves, amikor a vilnai cári zeneiskola nagytermét zsúfolásig megtöltő közönség előtt első alkalommal léptem fel. A Pastorale fantáziát játszottam zongorakísérettel. Később, amikor hat éves lettem, Kovno-ban ját-

szottam ugyancsak telt ház előtt Mendelssohn hegedűversenyét.

Egyáltalán nem éreztem lámpalázat ezen fellépések alkalmával. Tény, hogy soha nem volt lámpalázam. Természetesen előfordulhatott olyan, hogy valami kihozott a sodromból koncert előtt, és lehettek esetek, amikor nem voltam egészen nyugodt színpadra lépés előtt. Ilyesmi előfordulhatott akár időeltolódás miatt, vagy ha az ember nem étkezett megfelelően, nem volt rendben a gyomra, de ezt nem nevezném „lámpaláz”-nak.

A vilnai cári zeneiskolában, és azt megelőzően, én is ugyanazt tanultam, mint a többi hegedűs. Úgy gondolom, majdnem mindent játszottam. Nem dolgoztam nagyon keményen, de azért keményen. Apámnál végzett tanulmányaimat követően Ilya Davidovics Malkinnál, Auer professzor tanítványánál kezdtem tanulni.

Zeneiskolai tanulmányaimat hét éves koromban fejeztem be! Mivel Malkin Auer professzor tanítványa volt, amikor befejeztem a zeneiskolát Vilnában, Malkin elvitt Auerhez, hogy játsszam neki. Sokan azt gondolják, Auer azonnal felvett a növendékei közé. Várom kellett egy kis ideig, amikor végül saját növendéke lettem.

Auer professzor csodálatos, egyedülálló tanár volt. Nem hiszem, hogy akadna bárki is a világon, aki esetleg meg tudná közelíteni. Ne kérdezze tőlem, hogy csinálta, mert nem tudnám hogyan mondjam el önnek, hiszen minden növendék esetében egészen más volt. Talán éppen ez az egyik oka annak, hogy olyan nagyszerű tanár volt. Azt hiszem, körülbelül hat évig tanultam nála. Kaptam tőle hivatalos és magánórát is, habár a vége felé hegedűóráim már nem voltak olyan rendszeresek. Gyakorlatokat vagy bármiféle technikai feladatokat soha nem játszottam a professzornak, de a nagy műveken – a hegedűversenyeken és a szonátákon –, és egyéb, rövidebb karakterdarabokon kívül, amiket engedte, hogy megtanuljak, gyakran azt választottam, amit akartam.

Auer professzor rendkívül tevékeny és energikus tanár volt. Soha nem elégedett meg a puszta magyarázattal, ha csak nem volt egészen bizonyos, hogy értjük. Mindig be tudta mutatni a feladatot, kezébe véve hegedűjét és vonóját. Rendkívüli képességű tanár volt. A professzor tanítványaitól elvárták, hogy technikailag kellően képzettek legyenek és csak azokra a csodálatos, a zenei előadásról szóló órákra kellett járniuk, amiket a professzor tartott. Mégis, mindig volt valamilyen technikai fortély a tarsolyában; bizonyos számú olyan apró, finom fortély mind a játékot, mind pedig az előadást illetően, amit, ha szükség volt rá, elmondott növendékeinek. A legfontosabb volt, hogy minél nagyobb érdeklődést és képességet áruolt el a növendék, annál többet adott magából a professzor. Rendkívül nagyszerű tanár volt!

Például vegyük a vonókezelést. Auer tanítási módszerében a vonókezelés igazi művészetének elsajátítása az egyik legfontosabb dolog. Tudom, hogy amikor először mentem hegedűórára a professzorhoz, olyan dolgokat mutatott nekem a vonókezelésről, amit Vilnában soha nem tanultam.

Igen nehéz szavakkal leírni, hogyan tudok a jobb karomat olyan magasan tartva fesztelen kar- és csuklómozgással játszani, de gondolom, ezt ön is láthatja, ha játékomat megfigyeli.

De a vonókezelés – ahogy Auer professzor tanítja – egészen különleges dolog. A vonó mozgása fesztelenebbé, kecsesebbé és ruganyosabbá válik.

Auer professzor osztályában általában huszonöt-harminc növendék volt. Miközben mindannyian egyénileg profitáltak a professzor bíráltai megjegyzéseiből és kiigazításaiból, érdekes volt hallani a többieket, akik előtte játszottak, amikor az ember sorra került. Így mi is megkaptuk azokat a tanácsokat, melyeket a professzor nekik mondott. Emlékszem, mindig nagy élvezettel hallgattam Poljakint, aki rendkívüli tehetségű hegedűs volt, Cecilia Hansent, aki ugyanakkor járt órára, mint én. A professzor könyörtelen, szigorú, rendkívül alapos munkát követelő tanár volt, de ugyanakkor igen rokonszenves is. Ha játékunk nem olyan volt, amilyennek lennie kellett volna, mindig elővette kedves humorát. Előre számítva szokásos kifogásainkra, így szólt: „Nos, feltételezem, most szőröztetted újra a vonódat!”, vagy: „Bosszantó, ahogy ezek az új húrok szólnak”, vagy: „Nem az időjárással van már megint valami problémád?”. Vagy egyéb ezekhez hasonló.

Auer professzor vizsgái nem voltak könnyűek. Meg kellett mutatnunk, hogy nemcsak szólisták vagyunk, de nehéz anyagot is el tudunk játszani első látásra.

Azt nagyon nehezen tudnám elmondani önnek, hogy egyik vagy másik technikai probléma jelentett-e számomra gondot. Tudom, hogy nehézségeim voltak a staccato-játékkal. Jól staccatozni – az első próbálkozásra, amikor tinédzser voltam – igen nehéznek tűnt számomra. Tényleg, valamikor igen gyengén staccatoztam. Aztán egy reggel, magam sem tudom hogyan történt, Wieniawski fisz-moll koncertjének kadenciáját játszottam. Tele van staccato-val és kettősfogásokkal, s valahogy hirtelen megéreztem, hogyan kell csinálni, különösen, miután Auer professzor megmutatta nekem az ő módszerét.

ismét megjelenhet, s ezzel végre hozzáférhető lesz minden érdeklődő számára.

Végül, e sorok írója – a Zenekar c. lap által biztosított nyilvánossággal élve – szeretne köszönetet mondani azért, hogy ez az írás a muzsikuskollégák elé kerülhetett, és egyben azon reményének kifejezést adni, hogy a téma a lehetséges szponzorok figyelmét sem kerüli el, és így az Auer-könyv

Két zenekar egy este

Ilyen még nem lesz Magyarországon. (Kérem a hevesebb vérmérsékletű tisztelt olvasókat, a lapot kézbe véve ne küldjenek reám mentőt kényszerzubbonnyal. Addigra már volt a helyes igeidő, ám a cikk írásakor, szeptember vége felé jogerős a futurum használata.)

Ami október 1-jén, a Zenei Világnapon a Zeneakadémián történik, eseménynek halmozottan példátlan.

Három születésnap előtt tiszteleg a Rádió Gyermekkórusa és jó 150 fiatal hangszeres muzsikussal. Az ország 1100 éve, a szellem – s benne a művészetek – globális együttműködését kormányzó ENSZ-szervezet, az UNESCO 50. éve a tárgya, s hozzá századunk muzsikussal óriását, az idén 80 esztendőes Yehudi Menuhint köszöntjük, aki a Lordok Házának, e sok évszázados patinás brit intézménynek megalkulása óta egyetlen zenész tagja.

Tehát – két zenekar. Önmagában is unicum mindegyikük. Az egyikben 70 gyermek-, és kamaszkorú hegedűs mutatja meg magát, a Szombathelyi rendezett Országos Koncz János Hegedűverseny legjobbjai jönnek különböző tájakról, együtt, 70-en soha nem játszottak még és nagy a valószínűsége annak, hogy többé nem is fognak. A nagy hegedűsnek adják át gratulációjukat a kicsiny hegedűsök – többük biztonnal feles hangszeren. Mivel az még a legmegátalkodottabb múltbéli zeneszerzőnek sem jutott eszébe, hogy létszámában már-már szimfonikus, de csupa hegedűsből álló zenekarra bár együtemnyit is írjon, Vajda János vállalta, és igen rövid idő alatt teljesítette e nem éppen könnyű feladatot. Violini alcímű három tételes „Kis szvit”-je basszus nélkül teremt dús, egyszersmind áttört, érzékeny hangzást. Természetesen figyelembe kellett vennie, mit tud hangszeréről, és mit nem a zeneiskolák alsóbb évfolyamainak növendéke. Nem írhatott magasabb fekvéseket, spiccato-t, üveghangot, sem olyan effektusokat, amelyekkel a mai új zene előszeretettel él. Azonban a partitúra láttán biztosan állítom, invencióját, alkotói fantáziáját a sok szükségszerű korlátozás

cseppet sem kötötte gúzsba. A szvit vonzó dallamossága, szólamszövéseinek tömörkedő játékos eleme, megannyi ritmikai leleménye mindenféle trükkök nélkül hatásos, a szó legjobb értelmében. Karmester kell hozzá, éppen a ritmusképletek pontos kivitelezése végett. Néhány, nyári vakációval tagolt hónap alatt ez az I. musici di Ungheria másképp nem rendezhetné el hangzását. Az irányítást Hamar Zsolt vállalta.

Ugyanő a lelke, betanítója a szintén egyetlen alkalomra szerveződött Juventus Hungariae Millicentenáriumi Ifjúsági Szimfonikus Zenekarnak, melybe a Zeneművészeti Főiskola és a Budapesti tanárképző, és a Bartók Szakközépiskola delegálja vagy 80 növendékét. Hamar Zsolt ugyan – fiatal kora ellenére – bőszeges tapasztalattal rendelkezik az ifjúsági zenekarok irányításáról, de az már számára is merőben új feladat, hogy egy hét leforgása alatt kelljen zenekart létrehozni olyan muzsikusból, akik nagygyűttes-formációban s ebben a felállásban kottapultoknál nem találkoztak soha.

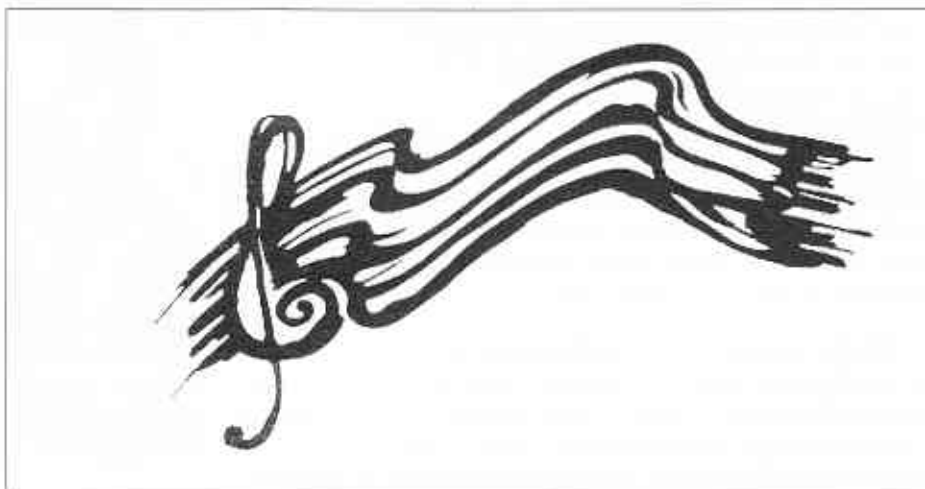
Ráadásul nemcsak a saját karmesteri produkcióért. Kodály Galántai táncaiért és Bartók oly ritkán játszott korai Hegedűversenyéért felelős. Néki kell(ett) előkészítenie Mendelssohn Hegedűversenyének zenekari foglalatát a művet vezénylő, ám a próba-folyamatba csupán annak utolsó fázisában bekapcsolódó Yehudi Menuhin keze alá. S teszi ezt anélkül, hogy ismerné Menuhin és szólistája felfo-

gását, elképzeléseit tempóról, artikulációról, az interpretáció többi eleméről. Hamar Zsolt Menuhinnal az utolsó próbákig nem beszélt soha, Mendelssohn Hegedűversenyét tőle nem hallhatta (legfeljebb évekkel ezelőtt készült lemezfelvételét ismerheti). Rutinos zenekarnak, hosszú tapasztalattal rendelkező dirigensnek is feladat volna ez, hát még fiataloknak, pályakezdőknek.

Menuhin a nevét viselő londoni zeneiskolából hoz szólistát: a 13 éves Alekszander Szitkoveckijt, akinek már a nagyapja is neves hegedűs volt Moszkvában, édesapjának hangszeres kvalitásairól pedig nemegyszer meggyőződhattunk. Bartók Hegedűversenyét Szalai Antal 16 éves zeneakadémista játsza, ha vezeti családfáját, neves muzsikussal felmenőkkel büszkélkedhet ő is.

Muzsikussal ifjúságunk köszönt egy országot, egy világszervezetet, s egy humanistát, – a szó korrumpálatlan értelmében – Lord Yehudi Menuhint, ki nek életéből 66 esztendő fűződik Magyarországhoz. Bartókhhoz, Kodályhoz, közönségünkhöz s kinek életművében hegedű, karmesteri pálca és az emberi értékek védelme elválaszthatatlan egység. Életcélja pedig éppen az ifjúság pallérozása nemzetközi méretekben. Ezért is tiszteleg előtte a koncert két rendezője, a Magyar Zenei Tanács és a Magyar Unesco-Bizottság országos rádió-, és TV-nyilvánosság előtt.

Breuer János

Ifjú dirigensek az „iskolapadban”

Írta: Lukács Mónika

Miskolc megyei jogú városa adott otthont immáron második alkalommal annak a Nemzetközi Karmesterkursusnak, melynek a világhírű karmester, professzor Jurij Szimonov volt a vezetője. A kurzus 1996. július 1-jén kezdődött a Miskolci Szimfonikus Zenekar Székházában. Az idén 12 ország 19 képviselője vehetett részt a Szimonov-kurzuson aktív, illetve passzív formában. A szervezők nagy öröme voltak visszatérő dirigensek, amely az előző kurzus sikerét bizonyítja. Koreától Kanadáig érkeztek tanulmányúgó fiatal művészek, akik igen nagy érdeklődést tanúsítottak a foglalkozások iránt. Magyarországot hat karmester képviselte: Hamar Zsolt, Héja Domonkos, Korkos Balázs, Ménesi Gergely, Somos Csaba és Stauróczy Balázs.

Délelőttönként 3 órás zenekari próba volt, majd délután kettőtől hatig precízen, elemelve a műveket, a nehéz, problémás részek kidolgozása következett. Ezek az órák intenzív munkával, lelkes muzsikálással teltek. A műelemző órák színvonalához nagy mértékben hozzájárultak a prominens zongoraművészek is: Hidegkuti Pálma, Alpaslan Entüngealp és Kovács László karmester.

A mesterkurzus tematikája operanyitányok, szimfóniák, szvittek, nyitányok. A hosszú listáról egy-két példa: Mozart: Don Giovanni nyitánya, Brahms Akadémiai Ünnepi Nyitány, Rachmaninov Szimfonikus táncok, Wagner Lohengrin, Trisztán és Izolda című nyitányai csendültek fel a próbákon. Méltán mondhatjuk, hogy ezek a darabok a zeneirodalom gyöngyszemei, s éppen ezért nem könnyű e mesterművek dirigálása.

Megdöbbenő volt az első napokban, hogy milyen elementáris technikai és testtartási hiányosságokkal vezényeltek a karmesterek. A tíz nap koncentrált munkája meghozta az eredményt, mert ez idő alatt szép fejlődés mutatkozott a tanítványoknál. A Miskolci Szimfonikus Zenekar maximális teljesítménnyel, jó felkészültséggel dolgozott együtt a különböző mentalitású dirigensekkel. A próbákra az oldott atmoszféra volt jellemző, hiszen jó kontaktus alakult ki a zenészek között.

A zenekar különdíját, mely a „Zenekar Kedvence” címet viseli, Ménesi

Gergely nyerte el. A mesterkurzuson való részvételről minden karmester egy reprezentatív oklevelet kapott. A tizedik nap végén a professzor értékelte a munkát, elmondta tapasztalatait, észrevételeit, majd négy próbán át nézhették, s hallgathatták mesterüket, amint a zenekarral próbálta Beethoven IX. szimfóniáját.

Szimonov professzor nagyon elfoglalt volt, hiszen tanított, próbált, diákjai is szakmai kérdések egész sorozatával ostromolták.

Az egyik szünetben kértem őt mikrofon elé.

– Mióta van kapcsolata a Miskolci Szimfonikus Zenekarral?

– 1992 óta van rendszeres kapcsolat a zenekarral. A zenekar művészeti vezetője Kovács László ösztöndíjasként az asszisztensem volt Moszkvában, s az akkor kialakult barátság eredményezte a későbbi meghívásokat, majd 1994-ben létrejött az 1. karmesterkurzus.

– Milyen technikai problémák merülnek fel?

– A legfontosabb technikai probléma a jó kéz- és testtartás, és az „auftakt”-rendszer legjobb birtoklása, hogy a zenészeknek megadjuk a megfelelő körülményeket. Ezek a látszatra tisztán technikai problémák nagyon sokat tudnak segíteni a zenei kifejezésben.

– Mennyire felkészültek technikailag az ifjú karmesterek?

– Mindenki másképp van felkészülve, más a hiányossága. Nagyon oda kell figyelnem arra, hogy mindenkihez másképp nyúljak hozzá. El kell mondanom, hogy mindenkinek van technikai problémája. Nekem is van, mert a technikai apparátus permanensen bepiszkolódik, és ezt rendszeresen ki kell tisztítani. De a fiatal karmesterek legnagyobb baja az, hogy tudják, hogy vannak technikai problémáik, de nem tulajdonítanak nagy súlyt neki, és megpróbálják megoldani

a zeneieket, és naivan azt hiszik, hogy a zeneiség többet ér, és ezzel meg tudják oldani a technikaiakat is.

– Milyen képességeknek találja a magyar karmestereket?

– Velük szemben vagyok a legszigorúbb, mert velük dolgoztam a legtöbbit, és a legtöbbet várom el tőlük.

– Ön szerint ki az ideális karmester?

– A világon nincs ideális ember, így nem lehet karmester sem. Az ideális embert hamar meg lehetne unni, ha nincsenek hibái, akkor miről beszéljünk.

– Milyen tervei vannak a jövőt illetően?

– Természetesen nagyon szeretném, és a szervezők is szeretnék ha visszatérnék, ha egy mód van rá, akkor jövőre. Már tegnap elkezdtem tervezni a következő kurzus anyagát, így hamarabb fogom szétosztani a hallgatók között.

– Mikor látjuk Önt dirigensként hazánkban?

– Januárban a MÁV Zenekarral, februárban pedig az ÁHZ-val lesz koncertem, illetve májusban az Operaházban dirigálom a Wagner-tetralógia első három darabját.

Szimonov professzor lelkes, korrekt munkája lenyűgöző volt. Minden energiáját a tanítványainak szentelte. Rendkívüli egyéniség, elmélyült zeneisége, szuggesztivitása lebilincselően hatott. Mindenkire van egy-két kedves szava, mosolya, mert elmondása szerint két ember között a legrövidebb út a mosoly.

A mesterkurzus záróaktusaként Beethoven IX. szimfóniája hangzott el Miskolcon és Nyírbátorban, kiváló szólisták közreműködésével: Bazsinka Zsuzsa, Lukin Márta, Bándi János, Berczelly István, valamint a Magyar Állami Énekkar (karigazgató Antal Mátyás). A Miskolci Szimfonikus Zenekart Jurij Szimonov, a brüsszeli Belga Nemzeti Zenekar főzeneigazgatója dirigálta.

Operatörténeti ritkaság Tihanyban

(Egy feledésbe merült opera felújítása)

Írta: Lukács Mónika

Tihany igen frekvenciált üdülőhely, és egy-egy nagy zenei esemény még jobban felpörkíti az életet. Tihanyi Ünnepi Játékok néven vette kezdetét a sorozat augusztus 9-én, amikor felcsendült Mascagni Parasztszület című operája. Olasz nyelven, nagyszerű szereposztásban. Egy igazi kuriózumot mutattak be, Kókai Rezső István király című opera-oratóriumát, mely 1938-ban egy pályázati felhívásra született, 1942-ben mutatták be a nagy drámai erővel rendelkező, nagyszerűen hangzó művet, majd egy pár előadás után levették az Operaház műsoráról. A feledésbe merült operát sok-sok év után Záborszky Kálmán kutatta fel, s úgy gondolta, hogy egy méltatlanul elfeledett műről van szó, amit újból színpadra kell állítani; s így is történt. Lenyűgözően sikerült ez a merész vállalkozás.

Az opera története a 974 és 1038 közötti idő történelmét mutatja be. A magyar történelem momentumait idézi fel: Koppány lázadása, Koronázási szertartás, Imre herceg halála.

Augusztus 16-án és 19-én Tihanyban az Apátság alatti parkoló területén felállított színpadon, és 17-én a

Margitszigeti Szabadtéri Színpadon adták elő. Mindhárom előadás teltházat vonzott. Óriási volt a siker. Hatalmas előadási apparátus interpretálta e remekművet. A Magyar Állami Operaház kiváló művészei járultak hozzá a sikerhez: Molnár András, Bokor Jutta, Berczelly István, Németh Gábor, Hormay József, Sárkány Kázmér, Fülöp Attila, Schwimmer János, Baghy Emília a Konzervatórium énektanára, igazgatóhelyettese, Ocsovay János és Farkas Gábor a Zeneakadémia hallgatói, és Mericske Zoltán zene-tanár. A rendező Horváth Zoltán, koreográfus Pártay Lilla, jelmeztervező Kemenes Fanni, díszlettervező Vayer Tamás, közreműködtek az Operaház balettművészei, a Szent István Király Oratóriumkórus, és a Szent István Király Szimfonikus Zenekar. Vezényelt Záborszky Kálmán.

Nagyon sok próba, intenzív munka állt az előadások mögött, de érdemes volt, mert egy igazi zenei ritkaságot hallhattunk. Szívvel gratulálunk ehhez az egyedülálló produkcióhoz!

Reméljük, hogy a Tihanyi Ünnepi Játékok kultivált programként írja be magát a zenetörténetbe!

BURGER & FRANKEN
STREICHINSTRUMENTE
AUKTIONEN

**Streichinstrumenten-
Auktion**

Samstag, 01.03.97

Frankfurt a.M.

während der Intern. Musikmesse

Einlieferungen erbeten

- ganzjährig Verkaufsvermittlungen -

Informationen:

Alexandra Burger Tel./Fax: 0 60 81 6 69 32
Nikolaus-Reuter-Str. 8 D 61250 Usingen

Paul Franken Tel./Fax: 0 21 61 89 67 37
Klagenfurterstr. 44 D 41063 Mönchengladbach

A Magyar Állami Operaház
Zenekara
próbajátékot hirdet

**cselló
szólamvezetői**

helyre
1996. október 25-én
14 órára.

Érdeklődni az Operaház
Munkügyi Osztályán lehet.

A Nyírség zenéje

(Beszámoló a Nyírbátori Nemzetközi Zenei Táborról)

Írta: Lukács Mónika

Kétszeresen jubiláltak idén a Nyírségben, mert a 30. Zenei Napok, és a 20. Nemzetközi Ifjúsági Zenei Tábor nyitotta meg kapuit. A Zenei Tábor Művészeti vezetőjével, Kovács Lászlóval beszélgettem.

– Kit nevezhetünk a tábor alapítójának, szellemi atyjának?

– A tábor alapítója Szabolcsi Miklós, aki a Zeneiskola igazgatója. Az egészet évközből előkészíti, megszerzi az anyagi háttérrel, felkéri a tanárokat, a programot elkészíti, s szétküldi egész Európában. Az első pillanattól kezdve, ahogy Nyírbátorba került, nagyszabású tervekkel lepte meg a várost, s azóta e kis város szép tradícióval rendelkezik.

– Milyen céllal indult ez a tábor 20 évvel ezelőtt?

– A dolognak mindig az volt a mozgatórugója, hogy ne csak Budapesten legyen koncentrált a művészeti élet, hanem vidéken is meg lehet teremteni a feltételeket ahhoz, hogy kiváló tanárok összejöjjenek egy bizonyos időre és oktassanak.

– Kik a résztvevők, kik jelentkeznek?

– Tulajdonképpen főiskolás tábor, ez az alapvető elvárás: de minden évben felveszünk idősebb konzisokat is. Ők nagyon ügyesek és beilleszkednek. A 180 jelentkező közül nehéz kiválasztani azt a 120-at.

– A táboron belül hangszeres oktatás is folyik?

– Bizonyos hangszeren belül van mesterkurzus. Konkrétan a fa- és rézfúvósoknál nincs hangszeres óra, ott fúvóegyüttes, kamarazene folyik, de ha valaki nem fér bele semmilyen csoportba, akkor a tanárok megadják nekik azt a lehetőséget, hogy tanuljanak, s értelmesen töltsék el az időt. Van aki örül annak, ha nincs munkája, de – főleg a külföldiek – szeretnének tanulni, és ha nincs kellőképpen lekötve erejük, időpocsékolásnak érzik az itt eltöltött napokat. A tábor 30%-át külföldiek teszik ki, sokan a környező

országoknak a magyar területű lakosai közül vannak, így általában 10-12 ország képviselteti magát.

– Mióta működik a táboron belül a zenei verseny, és milyen követelményeket támaszt a versenyzőknek?

– A Weiner Leó Zenei Verseny 10. alkalommal kerül megrendezésre. A tábor hallgatói között zajlik a verseny, magyar szerző, vagy kortárs magyar szerző művével lehet elindulni, s pénzdíjat kapnak a győztesek. A versenyen három kategória van: fúvós, hegedű és mélyvonós.

– Milyen művek szerepelnek az idén a zenekar programjában?

– A nagyzenekar műsorterve két részből áll. Az egyik részében a kicsit könnyebb műfaj képviselteti magát. Gershwin Egy amerikai Párizsban, Kék Rapszódia, Porgy és Bess-ből részletek hangzanak majd el, ez nehéz lesz, mert erre 4-5 próbánk van, de mindent megteszünk annak érdekében, hogy sikertüljön. A zárókoncerten Verdi Requiem-je lesz, ami szintén gigantikus darab. Mindig olyan művet kell játszani, ami kellő izgalommal bír a gyerekek felé, s komoly feladatokat rejt magába.

– Milyen ütemben zajlanak a próbák, ez milyen kööttséget jelent a fiatalok számára?

– Délelőttönként vannak a próbák, mert ez a legjobb időszak, hiszen ilyenkor a legbefogadóbbak a gyerekek. 3 órán keresztül próbálunk. Az idén több kamarazene is alakul, és most úgy lesz kialakítva, hogy egymástól teljesen függetlenül tudjunk dolgozni.

– Ezek szerint jó materiával lehet dolgozni, hogyha ilyen sok visszajáró diák van.

– Ez így van, mert 60-70%-a visszatérő fiatalokból áll. Nagyon jól lehet velük dolgozni; a tavalyi zenekar az elmúlt évek közül a legtehetségesebb csapat volt. Az első próbák nehezen mennek.

de van egy pont, s akkor azután rohamosan fejlődik a dolog, és csodálatos eredmény születik. Ez érdekes momentuma az ilyen jellegű táboroknak.

– Művészeti vezetőként, jó pedagógiai érzékkel is kell rendelkezni, más-más kvalitású egyénekekkel kell közös nevezőre jutni.

– Ez fontos, és felelősségteljes dolog. Ez nem egy profi zenekar, sokuk először ül nagyzenekarban, és nem tudja, hogy milyen írott és íratlan szabályok kötődnek ehhez a tevékenységhez. Mit jelent a próbán pontosan megjelenni, hangolni, bejátszani, A előtt 1 vagy 2 taktus. Sok mindenre meg kell őket tanítani, és érdemes is, hiszen egy olyan első élménnyel kell megismertetni az ifjú zenészeket, ami egész életükre kihat, s életcélja lesz a művészet tolmácsolása.

– Hol nyílik lehetőség, és milyen formában a koncertezésre?

– Templomokban zajlanak a koncertek, mert az országnak ezen a részén nincsenek koncerttermek. A templomban az akusztika megfelelő és bizonyos atmoszférája van. A koncerteknek csak egy része van Nyírbátorban, a többi a környező városokban, falvakban. Létezik olyan kis hely, ahol egész évben ez az egy komolyzenei esemény hangzik el. Nagyon jó érzés ezekre a helyekre elmenni, ilyenkor kivonul a falu, s ez a falunak az ünnepe.

Gimnasztika zenekari muzsikusoknak

Rövid gyakorlatok a hangversenyek szüneteiben

Dr. Albrecht Lachme ortopéd-orvos, hegedűművész és a zenészek egészségügyi gyakorlatainak vezetője a Münchener Zeneakadémián.
Inge Amstein gyógytornász.

A zenekari muzsikusok egészségkárosodásának megelőzéséhez (gerincferdülések, izomtúlterhelések) átgondolt kiegészítő gyakorlatokra van szükség. Néhány gyakorlatot – amely nem költséges, és nem igényel semmilyen gépet, ezért a koncertek szüneteiben is elvégezhető – az alábbiakban mutatunk be.

Nyújtó-gyakorlat (1. ábra)

Kivitelezés: Ülünk le egy székre. Karjainkat engedjük le magunk mellé. Tenyereinket a karok kifelé fordításával fordítsuk előre felé, és nyújtjuk ki. A lapockákat feszítjük hátra. Ezután a karokat lefelé, a fejet pedig fölfelé húzzuk, illetve nyomjuk.

Cél: A teljes gerinc nyújtása és a nyújtó-izmok aktiválása. Ezzel együtt az egész vállövi izomzat és deltaizmok hátsó felének nyújtása.

Kotta-gyakorlat (2. ábra)

Kivitelezés: A gyakorlatot ülve és állva is végezhetjük. A jobb kezünkkel derekunkhoz nyúlunk, a balal pedig tarkónkhoz, megfogjuk egy kotta minkét végét, majd ugyanezt fordítva.

Cél: A mellkasi, és háti izomzat közti egyensúly helyreállítása. Az alsó karnál a tricepsz és a deltaizmok első fele, a felső karnál pedig a bicepsz és a deltaizmok hátsó fele, valamint a rombusz alakú izmok lazulnak fel, illetve nyúlnak meg.

(1. ábra)

A gyakorlat szintén a gerinc kiegyenesedéséhez vezet, valamint a hosszanti nyújtóizmokat dolgoztatja meg.

Transzverzális-gyakorlat (2. ábra)

Kivitelezés: Ülve vagy állva is végezhetjük. Emeljük jobb karunkat hajlított könyökkel, előre mutató tenyérrel fejünk mögé. A bal karunkat pedig – szintén hajlított könyökkel – emeljük hátrafelé mutató tenyérrel derekunk mögé. Ugyanezt fordítva is ismételjük meg.

Cél: A gerincre merőleges irányú nyújtás.

Perpetum mobile-gyakorlat (4a-b. ábra)

Kivitelezés: Mindkét felkarunkat a testünk mellett leengedjük, és köröző mozdulatokat végzünk az alkarunkkal. (4/a.) Az alkart körzés közben leejtjük és a lendületből újra fölfelé folytatjuk a mozdulatot.

(2. ábra)

Cél: Az alkar és a felkar ellazítása a gravitációval és az ellen.

Nyújtógyakorlat felfelé (5. ábra)

Kivitelezés: A karokat oldalsó tartásban a nyakhoz behajlítjuk, és felfelé fordított tenyérrel egy képzeletbeli súlyt emelünk.

Cél: A gerinc helyes állása. Egy alapfeszültség elérése a korrigáló-izomzatnál.

Fejforgató-gyakorlat (6. ábra)

Kivitelezés: A jobbkar befelé fordított tenyérrel felfelé mutat és közben a tenyerünket nézzük. A bal kar ugyanakkor lefelé mutat hátrafordított tenyérrel. Ugyanezt fordítva ismételjük.

Cél: A nyaki-gerincrészt forgatása. A trapézizmoknak nyújtása, mindig a fordulásnak ellentétes oldalon.

A könyökhajlító izmok nyújtása

Imádkozó-gyakorlat (7. ábra)

Kivitelezés: A gyakorlatot ülve és állva is végezhetjük. Ha lehetséges a kezeket a hát mögött teljesen összenyomjuk. Ebben a helyzetben emeljük kezeinket, amíg el nem éri a lapockák magasságát. Ha az emelés nem lehet-

(3. ábra)

séges, hagyjuk ki ezt a gyakorlatot és fokozatosan gyakoroljuk.

Cél: A csukló túlfeszítése a csukló-forgató izmok gyakorlásához.

(4a-b. ábra)

(5. ábra)

(6. ábra)

(7. ábra)

Szakirodalom:

Alois Brügger: A mozgásszervek betegségei (Stuttgart/New York 1977)

Jean Cyriax: Az ortopéd gyógymódok szövekönyve (London 1969)

(Das Orchester 9/96)

Das Nachschlagewerk zu allen Bereichen der Musikkultur in Deutschland!

NEU

- Aktuelle Adressen, Telefon- und Fax-Nummern
- Informationen zu Struktur und Aufgaben der Organisationen und Einrichtungen im deutschen Musikleben
- Systematische Übersichten über Organisationen, Wettbewerbe, Preise, Stipendien und Auszeichnungen
- Textbeiträge zum deutschen Musikleben
- Musikstatistische Basisdaten
- Musikleben in Europa: Verbände, Behörden, Informations- und Dokumentationsstellen

Erstmals mit den wichtigsten Daten zum Musikleben in Europa!

1,160 Seiten; kartoniert DM 72,-
ISBN 3-7618-2480-7
ISBN 3-7649-2480-2

Bärenreiter-Verlag Gustav Bosse Verlag

Reflektorfényben a Soproni Szimfonikusok

TESSÉK ODAFIGYELNI!

A közelmúltban, a napi sajtóban történő megjelenése után, elolvastam Dárdai Árpád karnagy úr példázatát, az „Egy elkészített zenekar víziója” című művét, ami – mondhatom – nem más, mint Sopron jelképe, a vén Tűztorony és a 167 éves múlttal rendelkező Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar mostoha sorsa közötti sarkított párhuzam, egyik felhasználása a másik bajainak ábrázolására. A karnagy úr története, képes beszéd lévén, tiltakozás egy – kívülálló számára aprónak látszó – igazságtalanság ellen, az a bizonyos csepp a pohárban, ami a közelmúltban a soproni zenekart érte a közművelődésre szánt alapösszeg szétesésakor. Egy pofon volt a sok közül, ugyan kérem, ilyet máskor is kaptak soproni muzsikuskok, minek ennyire dramatizálni? – kérdezhetné bárki. Még egyszer mondjuk: ezzel a cseppel, úgy látszik, betelt a pohár, kifolyt a víz. Akár akarjuk, akár nem, Dárdai karnagy úr és zenekara reflexiója jelzésértékű a koncepciódús új kapuőröknek, akik, lévén szakértők, új tornyokat kívánnak látni, s új toronyépítőket jutalmaznak bőkezűen. Egyetlen arisztokratikus kézmozdulattal elhárítani valaki, valakik kérelmét, azaz kihúzni a támogatandók listájáról Sopron város zenei életének tisztességes jogfolytonosság jegyében működő együttesét – enyhén szólva figyelemfelkeltő, sokat mondó cselekedet. Köztudott, hogy szűk látókörű, szűkös világunkban, amikor Adyval szólva „a máglyák még ki se hültek”, s „régizászlós még sok orom, röpdös babona és turul”, a „nagy piros lelkek, szándékok, célok és hitek, vágyak” rendre zátonyra futnak, megfeneklenek. „A kultúra felkent helyi őrei” (Dárdai) jóvoltából mindenki előtt ajtóknak nyílnak előbbre jutáshoz. Igaz. Pályázni kell annak rendje-módja szerint. Ennyi az egész. Természetesen van, aki picike rásegítéssel, támogatottsággal jóval szélesebb ajtónyíláson megy be a pályázatokat elbírálók előszobájába, mint a többi pályázó. Ha pedig nem az a cél, hogy azé legyen az elsőbbség, aki szebbet teremt (Bartók), minden veszve van. Jól tudjuk, mint Ernst Roth zeneműkiadó is tudott: sok eszes fő és sok szorgos kéz kell ahhoz, hogy a muzsika eljusson a tömegekhez. (Lackner Kristóf valami ehhez hasonlót állított általános vonatkozásokban: a város erejét nem a falak vastagsága adja, hanem a benne élő, munkálkodó értelmes emberek száma). Köztudott, hogy a zene nehezen kezelhető árucikk, mert nincs elfogadott, kialakított ára, mint van a többi hétköznapi árunak: éppen ezért meglehetősen erőfeszítésekkel nyomakodik be a piacra (ha még van némi ereje, s ha még van

piac). „Több ezer évig úgy látszott, hogy a muzsikának és a pénznek semmi közük egymáshoz” – állította Ernst Roth. E muzsika mindig szerény művészeti ág volt. A képzőművészetek már aranykorukban is sokkal de sokkal könnyebben meggyeztek a pénz világával, mint amaz. Volt rá eset, hogy sok pénz és nagy megbecsülés – ez volt a sorrend. A muzsikát ha meg is becsülték, igazán nagy pénzösszegekben kifejezhető tiszteletnek sosem örvendett. (Palestrinát bár nagyra tartották, sohasem volt a Szent Péter-templom építőjéhez hasonló rangja). A fix állásban alkalmazott muzsikuskok szerényen éltek, de biztonságban. Igaz, a „zenei inaskodás” fogalmán, gyakorlatán belül csaknem „komornyikká” süllyedtek, s arra ítélték, hogy a libériához kapcsolják megélhetésük biztonságát. Méltóságukat veszített emberek voltak, akik nyilván úgy érezték, hogy a lehető legmagasabb rendű hivatásra születtek, de a lehető legalacsonyabb rendű állást töltik be. Kimondhatjuk: a muzsika, a muzsikuskok akkor lesz elismerten érezt, nagykorú és szabad, ha nemcsak szavakkal értékelik, hanem meg is fizetik! Nálunk eddig éhbéért dolgoztak a zeneszerek, napszámos krajcárokért, ezt megelőzően úgynevezett társadalmi munkában. a dolgoztatók hivatástudatukra hivatkoztak, a zene szeretetére, aminek az volt a lényege: örülnének, hogy muzsikálhatnak! Ideje lenne ennek az állapotnak véget vetni! A zeneművészet hálával tartozik a műkedvelőknek a zene ápolása, terjesztése terén

végzett tevékenységükért – mondotta a nevezett zeneműkiadó, majd megtoldotta: „emlékművet kellene emelni az amatőr tiszteletére – megérdemelné!” csak van egy bökkenő: minél inkább terjed a „komoly zene” termelése, fogyasztása, minél inkább dolgozni akar, vagy szeretne a műkedvelő, annál inkább zokon veszik tőle, hogy költség- és pénzigényes. Elvileg a zene (a slágerzene kivételével!) valóban összeférhetetlen a pénzzel, a gyakorlatban viszont mindinkább összefonódik vele, s ha nem képes erre, baj van, feszültségek keletkeznek. Akár kisebb-nagyobb robbanások is bekövetkezhetnek, hiszen megint Ernst Roth szavait idézem – „a modern élet brutális követelményei nem élhetnek együtt békésen a magasztosabb emberi célokkal.” A komolyzene területén „minden követelés népszerűtlen, minden követelést rossz néven vesznek, minden követelésnek ellenállnak”. Ismerjén a szétosztott pénz össz nagyságát, javasoljuk az egyes területek közötti arányosabb arányok megállapítását, a körülmények mérlegelést, a mérlegelési szempontok realisabb, mi több, objektivebb megfogalmazását, a szubjektív kizárását, a döntésekért történő felelősségvállalást, a személyi felelősséget még bizottsági formákban is. az arcátlanosság mellőzését, a nyíltságot. A karnagy zenekara nevében tett nyilatkozatában könnyű meglátni, megérezni a rossz közérzetet, a nyugtalan légkört. Arra érzékeny emberek máris érzik a hatást. Vezető uraim, tessék odafigyelni!

Nagy Alpár

Vezetői válság a Cseh Filharmonikusoknál

Az amúgy sem felhőtlen német-cseh kapcsolatokat tovább bonyolította Gerd Albrecht év eleji kényszerű távozása a világhírű Cseh Filharmonikusok éléről. A prágai muzsikuskok első ízben dolgoztak külföldi fődírigens irányítása alatt.

Csalódnuk kell azoknak a nemzeti érzelmektől túltengő zenebarátoknak, akik azt remélték, hogy a Hamburgba visszatért Albrechttől egy „echte” cseh állampolgár veszi át a karmesteri pálcát. Nyugati lapértékesítések szerint napokon belül aláírja szerződését a filharmonikusokkal Sir Charles Mackerras. A pályáját 1943-ban, Sydneyben a szimfonikus zenekar első oboistájaként kezdő Mackerras az ötvenes években már a BBC Zenekarának karmestereként aratott sikereket.

A Londontól San Franciscóig és Bécestől Sydneyig ünnepezt ausztrál karmester prágai díszpolgárként, túl a 70. születésnapján karrierje talán legizgalmasabb feladatát vállalja el, amikor átmenetileg, vendégdirigensként a cseh muzsikuskokkal kezd dolgozni!

Mrázik G. (Berlin)

Esti Hírlap 1996. június 12., szerda

VEZÉNYEL, ZONGORÁZIK ÉS ÍR

Vásáry Tamás, a világhírű karnagy 1956-ban hagyta el Magyarországot. Azóta élt Svájcban, s jelenleg Angliában munkálkodik. A XVII. Bartók Béla Kórusfesztiválon Kodály- és Bartók-műveket vezényel. A művész szombaton érkezett Debrecenbe, s lapunk a vasárnapi próbán kereste meg őt. Idős kora ellenére óriási lendülettel irányította a zenekart, sőt a megfeszített munka ellenére arra is maradt ereje, hogy közben egy-egy viccet is elmeséljen.

– Tudjuk, hogy ön rengeteget dolgozik. Honnan mégis ez a hatalmas energia?

– Több helyről merítem hozzá az erőt. Az egyik a jóga. Huszonhárom éves korom óta rendszeresen folytatom ezt az életmódot. Emellett a legegészségesebb sportot űzöm, minden nap sétálok. A partitúráimat eközben tanulom. Napi három-négy órát töltök a szabadban még télen is. Ezenkívül rengeteg vitamint szedek. Los Angeles közelében él egy férfi, akit vitaminpápának is neveznek, ő válogatja számomra a megfelelő készítményeket.

– Milyen érzésekkel érkezett haza?

– Mióta elmentem, van egy visszatérő álmom, hogy itt állok a Nagytemplom előtt, s ez nagyon jó érzés. Először tizenhat év után jöttem haza Debrecenbe feleségemmel, s akkor eljátszottuk az álmomat. Valószínű azért van ez, mert a legutolsó lakásunk a Püspöki palotában volt. Az elmúlt időszakban több hangversenyen vettem részt itt a városban, sőt voltak szólóestjeim is. Nagy öröm számomra, hogy most végre debreceniekkel dolgozhatom. A zenekar és a kórus is kiváló.

– Hogyan látja a zene helyzetét Magyarországon?

– Tehetségben nincs hiány, csak a pénz nagyon kevés. Ez azonban az egész világra jellemző. Úgy érzem, a magyarok zeneszeretében a világ élvonalában vannak. Erre a legjobb bizonyíték a június 24-ei hangverseny, amelyet a Zeneakadémia Nagytermében tartottunk meg. Chopint és Verdit vezényeltem fél nyolctól fél egyig. A hallgatóság 90 százaléka végigülte a koncertet. A végén én tapsoltam meg a közönséget.

– A zenekart vagy a kórust szereti inkább vezényelni?

– Mindkettőt. Az énekhang különösen közel áll a szívemhez. Ha 56-ban nem mentem volna el Magyarországról, akkor operakarmester lettem volna. Ennek ellenére a zenekar adja a mindennapi kenyeremet. Angliában szerencsére komoly tradíciói vannak a kórusoknak, magas színvonalon művelik az éneklést. Rengeteg nagyon jó amatőr van, aki akár profiként is felléphetne.

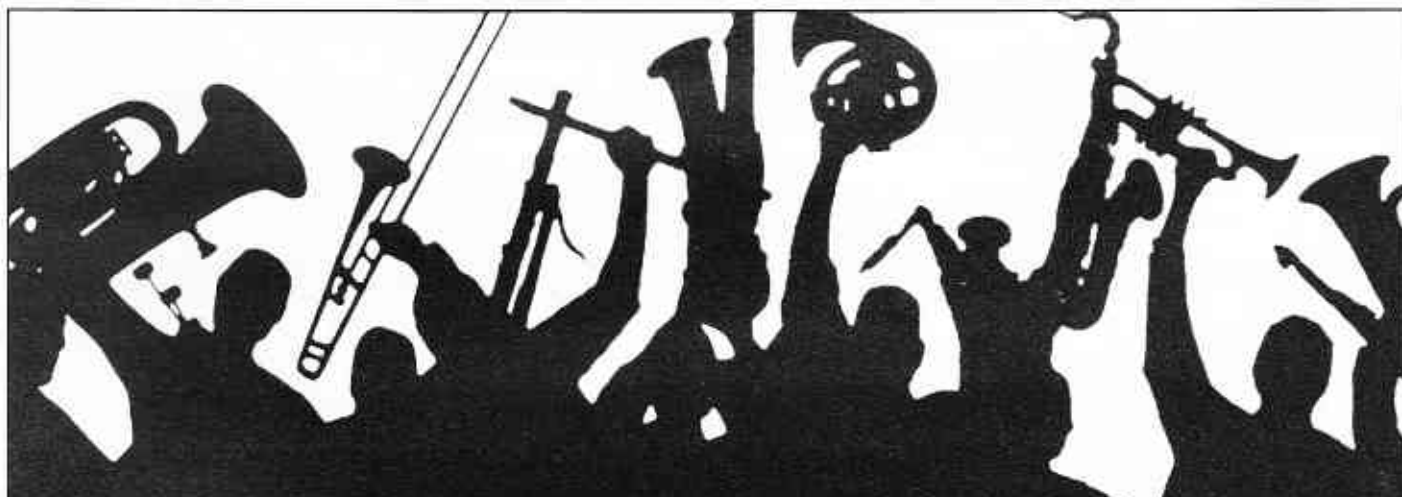
– A vezénylés és a zongorázás mellett mivel foglalkozik manapság?

– Magánéletet alig élek, hisz a munka mellett szinte nincs rá időm. Jelenleg az életrajzregényemet írom, amelyből már két kötet elkészült, s most a harmadikon dolgozom. Ha szegény feleségem még élne, biztosan nehezen viselné az állandó elfoglaltságomat.

– Magyarországon mikor olvashatjuk ezt a könyvet?

– Amíg élek, itt biztosan nem jelenik meg.

Kovács Barbara

Minden, ami a fújáshoz kell... + Premier és Paiste képviselő

Csúder Károly
Fafúvó hangszerész
mester

F-N
TRADE
MUSIC

Novotny Antal
Rézfúvós hangszerész
mester

1081 Budapest, VIII. kerület, Kiss József u. 1014. Telefon: 114-5637, Fax: 210-2790

Közhasznú társaság szervezi a miskolci koncertélelet?

Hagyomány és menedzserszemlélet

Miskolcon komoly hagyománya van az európai színvonalú, polgári zenekultúrának. Az első magán-zeneiskola egy évszázada, 1897-ben nyitotta meg kapuit, s ez idő tájt a városnak már működő zenekara is volt. 1921-ben megalakult a Miskolci Filharmóniai Társaság. A Diósgyőri

Vasgyári Zenekar 1952-ig, a Miskolci Liszt Ferenc Filharmonikus Zenekar pedig 1952 és '62 között működött. Ennek jogutódaként jött létre 1963-ban a Miskolci Szimfonikus Zenekar. Az együttes igazgatója 1981 óta a bölcsész végzettségű Sir László, művészeti vezetője pedig 1984 óta Kovács László karmester. A zenekar nyolcvannégy tagú, munkájukat kis létszámú menedzsment, illetve műszaki-technikai személyzet segíti.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar fenntartója kezdettől az önkormányzat (1990-ig a városi tanács). Sir László igazgató kérdésünkre elmondta: idén tavasszal, a város hosszabb távú kulturális stratégiájának meghatározásakor az önkormányzat deklarálta, hogy a továbbiakban is támogatja az együttest, s ez annak ellenére megnyugtató, hogy az önkormányzattól kapott pénzüsszeg (56 millió forint) ma már csak a zenekar költségvetésének 60-65 százalékát (a béreket és a tb jelentős részt) fedezi. A Belügyminisztérium önkormányzati zenekarok támogatására fordítható évi 150 milliós keretéből a Miskolci Szimfonikusok – a többi nagyobb vidéki zenekarhoz hasonlóan – 18,5 milliót kaptak, és további 8-10 millióhoz jutnak saját hangversenyeik bevételéből. Ez a 84-85 millió forintos büdzsé ugyan messze elmarad a fővárosi zenekarok éves költségvetésétől, de az adósságok nélküli működéshez egyelőre elegendő. A fizetésekkel viszont elégedetlen a zene-

A napokban befejeződött a miskolci nemzetközi karmesterkurzus. Házigazdája, a Miskolci Szimfonikus Zenekar 1963-ban alakult, és – a „vidékiség” minden hátránya ellenére – a nyolcvanas évek közepe óta már európai hírű együttes. Sir László igazgatót a zenekar működési feltételeiről, anyagi helyzetéről, műsorpolitikájáról és terveiről kérdeztük.

kar, hiszen tagjai – önkormányzati intézményről lévén szó – közalkalmazottak, alapbérük alacsony (kevesebb mint bruttó 40 ezer forint), a mechanikus szorzóra épülő bértábla pedig nem teszi lehetővé a megfelelő differenciálást. A zenekarnak ugyan 1991 óta van saját alapítványa, de ez – a borsodi régió közismert gazdasági helyzete miatt – nem önfenntartó. „A pénzügyintézeteknek, biztosítóknak csak fiókjai működnek Miskolcon – mondja az igazgató –, a pesti központnak pedig nem érdeke, hogy a marketingre szánt pénzt vidéken költse el. Miskolcon viszont még nagyon kevés a tökéletes és a kultúra iránt fogékony vállalkozó.”

Az együttes koncertjeit korábban kizárólag az országos (később Nemzeti) Filharmónia miskolci regionális kirendeltsége szervezte; a Filharmónia monopóliumának megszűnése és anyagi forrásainak elapadása miatt azonban néhány éve a zenekar saját rendezésű koncerteket is ad; a városban ugyanis – kellő érdeklődés és fizetőképes kereslet hiányában – koncertrendező magánirodák nem alakultak. Komoly gondot okoz, hogy Miskolcon nincs megfelelő befogadóképességű hangversenyterem. A Szimfonikusok ezért leggyakrabban a Miskolci Nemzeti Színházban tartják hangversenyeiket – mindig hétfőn, mert a többi napokon színházi, opera- és balettelőadások zajlanak. A tervek szerint egyébként a Filharmónia miskolci kirendeltsége 1997 januárjától közhasznú társaság-

gá alakul – vagyis a budapesti központ helyett közvetlenül a minisztériumtól kapja a hangversenyrendezésre fordítható összeget. A közhasznú társaságban a zenekar is szeretne részt venni, ez azonban Sir László szerint egyelőre bizonytalan, mert a közhasznú társaság tevékenysége már vál-

lalkozásnak számít, s ehhez módosítani kell a zenekar alapító okiratát.

„Nagyon fontosak a hazai és nemzetközi kapcsolatok” – folytatja a gondolatsort az igazgató. A Miskolci Szimfonikus Zenekar kezdettől tagja a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, rendszeres időközönként koncertezik Szegeden és Debrecenben, és vendégül látja az ottani együtteseket. Sir László szerint Budapesten is folyamatosan jelen kell lenni. Egy időben saját bérletük is volt a Vigadóban, később ez megszűnt. Az elmúlt évadban nem játszottak Budapesten, 1996/97-re azonban négy-öt fővárosi fellépést is terveznek. Szezononként egy-két alkalommal külföldi turnén vesznek részt; koncerteken vagy a Junge Oper Wien énekeseivel, „bérzenekarként” – operaelőadásokon működnek közre. Fontos rendezvényük az 1994 óta évente megrendezett Miskolci Nemzetközi Karmesterkurzus, amelyet Jurij Szimonov vezet.

A következő évadban elképzeléseik szerint folytatják hagyományos bérleti sorozataikat (Szezonbérlet, Mesterbérlet, Népszerű zenei esték), de Wolfgang Gabriel bécsi karnagy irányításával bécsi klasszikus sorozatot is terveznek. Veress Sándor zenekari műveit tartalmazó CD-sorozatot pedig egy svájci kiadó (Schweizer Musicszene) jelenteti meg.

Retkes Attila

**DEBRECENI
FILHARMONIKUS
ZENEKAR**

október 15. 19.00 KLTE-Aula
Erkel: Bánk bán - keresztmetszet
Vezényel: Kollár Imre

október 21. 19.30

Bartók Terem

Beethoven: Hegedűverseny
Bartók: Concerto
Közreműködik: Szabadi Vilmos
Vezényel: Kollár Imre

november 3. 19.30 Eger

Verdi: Requiem
Közreműködik: Rosa Ricciotti,
Lucia Sciannimanico, Giovanni
Pentasuglia, Tuccio dal Monte,
Debreceni Kodály Kórus
(karig: Kamp Salamon)
Vezényel:
Massimo Niccolai (Olaszország)

november 4. 19.30

Bartók Terem

Verdi: Requiem
Közreműködik: Rosa Ricciotti, Lucia
Sciannimanico, Giovanni Pentasuglia,
Tuccio dal Monte,
Debreceni Kodály Kórus
(karig: Kamp Salamon)
Vezényel: Massimo Niccolai
(Olaszország)

november 5. 19.30 Nyíregyháza

Verdi: Requiem
Közreműködik: Rosa Ricciotti, Lucia
Sciannimanico, Giovanni Pentasuglia,
Tuccio dal Monte,
Debreceni Kodály Kórus
(karig: Kamp Salamon)
Vezényel: Massimo Niccolai
(Olaszország)

november 18. 19.30

Bartók Terem

MATÁV hangverseny
Musszorgszkij: Hovanscsina - előjáték
Schubert: 8. szimfónia
Rachmanyinov: 3. zongoraverseny
Közreműködik: Bogányi Gergely
Vezényel: Kollár Imre

november 21. 19.30

Bartók Terem

Finnugor est

Sibelius: The Captive Queen - nyitány
Kodály: Psalmus Hungaricus
Cirill Creek: Requiem
Közreműködik: Debreceni Kántus
(karig: Berkes Sándor)
Vezényel: Kollár Imre; vendég
karmester

november 22. 19.30

Zeneakadémia

Finnugor est
Sibelius: The Captive Queen - nyitány
Kodály: Psalmus Hungaricus
Cirill Creek: Requiem
Közreműködik: Debreceni Kántus
(karig: Berkes Sándor)
Vezényel: Kollár Imre;
vendég karmester

MÁV
**SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

október 8. Zeneakadémia

Lukács Miklós bérlet
Dvorak: Gordonkaverseny
R. Strauss: Halál és megdicsőülés
Dvorak: Karnevál - nyitány
Közreműködik: Jadranka Gasparovic
(Horvátország)
Vezényel:
Charles Olivieri-Munroe (Kanada)

október 16. Zeneakadémia

Erdélyi Miklós bérlet
Mozart-est
A színigazgató - nyitány
G-dúr hegedűverseny K. 216
Esz-dúr szimfónia K. 543
Közreműködik: Szabadi Vilmos
Vezényel: Izaki Masahiro (Japán)

október 24. Zeneakadémia

Lukács Miklós bérlet
Beethoven: Fidelio - nyitány
Csajkovszkij: Hegedűverseny
Vajda János: Magnificat
Közreműködik: Szecsődi Ferenc,
Debreceni Kodály Kórus
(karig.: Kamp Salamon)
Vezényel: Gál Tamás

november 9. Zeneakadémia

Lukács Miklós bérlet
Rossini: Olasz nő Algirban - nyitány
Beethoven: c-moll zongoraverseny
Hummel: c-moll zongoraverseny
Brahms: Magyar táncok

Közreműködik: Cheiko Ishikawa
(Japán), Rieko Endo (Japán)
Vezényel: Gál Tamás

december 2. Zeneakadémia

Haydn: G-dúr (Üstdob) szimfónia
Pergolesi: Stabat Mater
Közreműködik: Budapesti Monteverdi
Kórus (karig.: Kollár Éva)
Vezényel: Kocsár Balázs

december 11. Zeneakadémia

Beethoven: 4. szimfónia
Petrovics Emil: 7. kantáta
Közreműködik: Magyar Állami
Énekkar (karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Gál Tamás

december 23. Zeneakadémia

Lukács Miklós bérlet
Bach: h-moll mise
Közreműködik: Budapesti Akadémiai
Kórustársaság
Vezényel: Hollerung Gábor

MISKOLCI
**SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

október 14. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny

október 16. Sárospatak

Smetana: Az eladott menyasszony -
nyitány
Liszt: Esz-dúr zongoraverseny
Stravinsky: Petruska - szvit
Közreműködik: Nagy Ervin
Vezényel: Kovács László

október 20. Zeneakadémia

Bartók: Magyar képek
Liszt: Magyar fantázia
Kodály: Galántai táncok
Közreműködik: Fellegi Ádám
Vezényel: Kovács László

október 23. Nemzeti Színház

Ünnepi hangverseny
Erkel: Ünnepi nyitány
Liszt: Magyar fantázia
Kodály: Galántai táncok
Közreműködik: Fellegi Ádám
Vezényel: Kovács László

október 28. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Brahms: Német requiem

Közreműködik: Sztás Mariann, Martin János, Heidelbergi Madrigálkórus, Miskolci Bartók Kórus
Vezényel: Cerald Kegelmann

november 11. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Saint-Saëns: Haláltánc
Saint-Saëns: 2. zongoraverseny
Orbán György: Rorate coeli (bemutató)
Közreműködik:
Isabelle Oemichen-Bárczy,
Magyar Állami Énekkar
Vezényel: Antal Mátyás

november 13. Zeneakadémia

Saint-Sa(ens): Haláltánc
Saint-Sa(ens): 2. zongoraverseny
Orbán György: Rorate coeli (bemutató)
Közreműködik:
Isabelle Oemichen-Bárczy,
Magyar Állami Énekkar
Vezényel: Antal Mátyás

november 18. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Mozart: C-dúr szimfónia K. 162
Weber: Magyar rondó
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Közreműködik: Halász István
Vezényel: Mika Eichenholz (Svédország)

december 2. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Mozart: C-dúr szimfónia K. 200
Donizetti: Klarinétverseny
Bach: 62. kantáta
Szokolay: Karácsonyi kantáta
Közreműködik: Czimer Sándor,
Forrás Kamarakórus
Vezényel: Déri András

december 9. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Weber: Oberon - nyitány
Mozart: G-dúr hegedűverseny K. 216
Csajkovszkij: 6. szimfónia
Közreműködik: Viktor Kuna (Csehország)
Vezényel: Daisuke Muranaka (Japán)

december 16. Nemzeti Színház

Bérleti hangverseny
Csajkovszkij: Olasz capriccio
Doppler: Versenymű két fuvolára
Dvořák: Szláv táncok
Közreműködik: Csetényi Gyula,

Siklósi Tamás
Vezényel: Kovács László

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAR

október 7. Zeneakadémia

Alapítványi bérlet
Schumann: Manfréd-nyitány
Mendelssohn: Esz-dúr versenymű két zongorára és zenekarra
Mendelssohn: Szentivánéji álom - szvit
Közreműködik: Pertis Attila,
Egri Mónika
Vezényel: Kovács László

október 11. Budapesti Kongresszusi Központ

Herbária Alapítvány
Operagála
Közreműködik: Miklósa Erika,
Wiedemann Bernadett, Molnár András, Bátor Tamás
Vezényel: Medveczky Ádám

október 24. MATÁV Zeneház

Alapítványi bérlet
Ifjúsági koncert/I.
Magyar est
Műsorvezető: Zelinka Tamás
Vezényel: Medveczky Ádám

október 28. Zeneakadémia

Alapítványi bérlet
Millecentenárium alkalmából
Bartók: Divertimento
Kodály: Marosszéki táncok
Lajtha: 7. szimfónia
Liszt: Rákóczi induló

november 16. Erzsébet-Ligeti Színház

Strauss-est
Vezényel: Medveczky Ádám

november 21. MATÁV Zeneház

Alapítványi bérlet
Ifjúsági koncert/II.
Egy téma, két szerző
Műsorvezető: Zelinka Tamás
Vezényel: Vashegyi György

november 27. Zeneakadémia

Alapítványi bérlet
Beethoven: Hegedűverseny
Beethoven: 2. szimfónia
Közreműködik: Lendvai József
Vezényel: Gál Tamás

december 3. Zeneakadémia

Alapítványi bérlet
Haydn: Katona szimfónia
Mozart: Requiem
Közreműködik: Gémes Szilvia,
Németh Judit, Molnár András, Rácz István, Budapesti Kórus
Vezényel: Hamar Zsolt

december 17. Zeneakadémia

Brahms: Hegedűverseny
Beethoven: Hegedűverseny
Közreműködik: Csonka Gábor,
Bodor János
Vezényel: Szenthelyi Miklós

december 19.

MATÁV Zeneház

Alapítványi bérlet
Ifjúsági koncert/III.
Klasszikus muzsika
Műsorvezető: Zelinka Tamás
Vezényel: Csányi Valéria

december 22. Deák téri evangélikus templom

Bach: Karácsonyi oratórium
Vezényel: Kamp Salamon

SZOMBATHELYI SZIMFONIKUS ZENEKAR

október 10., 11., 13., 23., 24., 25. Bécs, Odeon

Britten: Billy Budd - opera
Vezényel: Walter Kobéra

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

október 1. 19.00 Városháza

Purcell: Dido és Aeneas
Vezényel: Dobra János

október 17. 20.00 Bécs,

Jugendstiltheater
A. Reimann: Der Schloß
Vezényel: A. Mitisek

október 19. 19.00 Nemzeti Színház

Puccini: Bohémélet
Vezényel: Csányi Valéria

október 19. 20.00 Bécs,

Jugendstiltheater
A. Reimann: Der Schloß
Vezényel: A. Mitisek

október 20. 19.00

Nemzeti Színház

Puccini: Bohémélet

Vezényel: Csányi Valéria

október 25. 20.00

Bécs, Jugendstiltheater

A. Reimann: Der Schloß

Vezényel: A. Mitisek

október 26. 20.00

Bécs, Jugendstiltheater

A. Reimann: Der Schloß

Vezényel: A. Mitisek

október 26. 19.00

Nemzeti Színház

Puccini: Bohémélet

Vezényel: Csala Benedek

október 29. Székesegyház

Mozart: Requiem

Vezényel: Katona Tibor

október 31. 20.00 Bécs,

Jugendstiltheater

A. Reimann: Der Schloß

Vezényel: A. Mitisek

november 1. 20.00

Bécs, Jugendstiltheater

A. Reimann: Der Schloß

Vezényel: A. Mitisek

november 2. 20.00

Bécs, Jugendstiltheater

A. Reimann: Der Schloß

Vezényel: A. Mitisek

november 11. 19.00

Nemzeti Színház

NF bérlet

Schubert: 4. szimfónia

Bruckner: 9. szimfónia

Vezényel: Koncz Tamás

november 18.

Krúdy Gimnázium

Szabadság a zenében

november 30.

Nemzeti Színház

Millecentenárium hangverseny

Vezényel: Medveczky Ádám

december 16. 19.00

Evangelikus Öregtemplom

NF hangverseny

Bartók: A kékszakállú herceg vára

Vezényel: Ungár Tamás

december 17. 19.00 Sopron,

Petőfi Színház

NF hangverseny

Mozart: Esz-dúr szimfónia K. 543.

Bartók: A kékszakállú herceg vára

Vezényel: Ungár Tamás

december 20. 11.00 és 12.30

Nyugdíjasok és általános

iskolások karácsonyi

ajándékhangverseny

Csajkovszkij: Anyegin - polonéz

Csajkovszkij: Hattyúk tava - szvit

Csajkovszkij: Diótörő - szvit

PÉCSI

SZIMFONIKUS

ZENEKAR

október 4. 19.00

Nemzeti Színház

Verdi: Simon Boccanegra -

operabemutató

Vezényel: Blázy Lajos

október 6. 19.00

Nemzeti Színház

Verdi: Simon Boccanegra -

operabemutató

Vezényel: Blázy Lajos

október 9. 19.00

Nemzeti Színház

Szirmai: Mágna Miska -

operettfelújítás

Vezényel: Papp Zoltán

október 10. Bazilika

Baranya megye ünnepe

Erkel: Ünnepi nyitány

Beethoven: 5. szimfónia

Vezényel: Blázy Lajos

október 17. Nemzeti Színház

Schubert: 5. szimfónia

Vezényel: Blázy Lajos

október 18. 19.00

Nemzeti Színház

Kander-Ebb: Kabaré-musicalbemutatók

Vezényel: Papp Zoltán

október 19. 19.00

Nemzeti Színház

Kander-Ebb: Kabaré-musicalbemutatók

Vezényel: Papp Zoltán

október 21. 19.30 POTE-Aula

„A”-bérlet I.

Schubert: 4. szimfónia

Bruckner: 4. szimfónia

Vezényel: Izaki Masahiro (Japán)

november 1. 19.30 Bazilika

Oratóriumbérlet I.

Donizetti: Requiem

Közreműködik: Ardó Mária, Németh

Judit, Muskát András, Bátor Tamás,

Kovács István, Pécsi Egyetemi Kórus,

Pécsi Kamarakórus

(karig.: Tillai Aurél)

Vezényel: Howard Williams (Anglia)

november 11. 19.30 POTE-Aula

„A”-bérlet II.

Mahler: 9. szimfónia

Vezényel: Howard Williams (Anglia)

november 15. 19.00

Nemzeti Színház

„B”-bérlet I.

J. S. Bach: C-dúr versenymű

2 csembalóra

J. Chr. Bach: D-dúr fuvolaverseny

C. Ph. E. Bach: d-moll kettősverseny

J. S. Bach: D-dúr szvit, nr. 3.

BWV. 1068

Közreműködik: Ingomar Rainer

(Ausztria), Egly Tibor, Barth István

Vezényel: Howard Williams (Anglia)

november 22. 19.00

Nemzeti Színház

„C”-bérlet I.

Rost Andrea áriaestje

Mozart, Donizetti, Verdi, Puccini-áriák

Vezényel: Harazdy Miklós

december 9. 19.30 POTE-Aula

„A”-bérlet III.

185 éves a pécsi szimfonikus zenélés

Verdi: A végzet hatalma - nyitány

Grieg: a-moll zongoraverseny

Beethoven: 3. szimfónia

Közreműködik: Forgó György

Vezényel: Nicolás Pásquet

december 13. 19.00

Nemzeti Színház

„C”-bérlet II.

185 éves a pécsi szimfonikus zenélés

Mozart: Serenata notturna K. 239

Lickl György: Offertóriumok

Mozart: Hangversenyáriák

Mozart: D-dúr szimfónia K. 504

Közreműködik: Zádori Mária,

Kovács István, Herpay Ágnes,

Udvardy Gizella

Vezényel: Nicolás Pasquet

december 20. 19.30 Bazilika

Oratóriumbérlet II.
Bach: h-moll mise
Vezényel: Kovács János

**SZEGEDI
SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

október 17. Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet
Millicentenáriumi hangverseny
Bartók: Táncszvit
Kodály: Galántai táncok
Liszt: Esz-dúr zongoraverseny
Közreműködik: Mihail Petuhov
(Oroszország)
Vezényel: Acél Ervin

október 31. Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet
Bartók: 1. hegedűverseny
Mozart: Requiem
Közreműködik: Szecsődi Ferenc,
Vaszy Kórus (karig.: Gyüdi Sándor)
Vezényel: Izaki Masahiro (Japán)

november 28. Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet
Beethoven, Poulenc, Schumann
zongoraversenyek
Közreműködik: Hijikata Kyono,
Inoue Yoshimi, Nyunoya Kae
Vezényel: Acél Ervin

**december 12.
Nemzeti Színház**

Vaszy-bérlet
Haydn: G-dúr (Le Matin) szimfónia
Mendelssohn: Szentivánéji álom -
részletek
Dvořák: 8. szimfónia
Vezényel: Charles A. Ansbacher
(USA)

december 31.

Szilveszteri Gálaműsor

**BM DUNA
SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

október 4. 20.00

Duna Palota
Téli bérlet
Bach: Nyitány az 1. zenekari szvitből
Beethoven: Hegedűverseny
Schubert: 7. szimfónia
Közreműködik: Baráti Kristóf
Vezényel: Deák András

október 6. 9.30

Duna Palota
Kicsinyek zenélő órája
A TÁ TI TI és rokonsága
Bemutatjuk a legegyszerűbb és leg-
bonyolultabb ritmusokat

október 6. 11.00

Duna Palota
Gyermekbérlet
A TÁ TI TI és rokonsága
Bemutatjuk a legegyszerűbb és leg-
bonyolultabb ritmusokat

október 8. és 10. 20.00

Duna Palota
Duna koncert

október 11. és 18. 20.00

Duna Palota
Operagála

október 25. 20.00

Duna Palota
Téli bérlet
Chopin: 2. zongoraverseny
Mendelssohn: 3. szimfónia
Közreműködik: Kaori Manabe (Japán)
Vezényel: Hamar Zsolt

október 27. 9.30

Duna Palota
Kicsinyek zenélő órája
Legszebb hangszer az emberi hang

október 27. 11.00

Duna Palota
Gyermekbérlet
Legszebb hangszer az emberi hang

november 1. 20.00

Duna Palota
Operagála

november 2., 9., 16., 23., 30.

20.00 Duna Palota
Duna koncert

november 29. 20.00

Duna Palota
Téli bérlet
Beethoven: István király - nyitány
Beethoven: 8. szimfónia
Brahms: 1. zongoraverseny
Közreműködik: Baranyay László
Vezényel: Deák András

december 8. 9.30 Duna Palota

Kicsinyek zenélő órája
Vendégeik a nagy „B”-s zeneszerzők

Bachtól Bartókig hány „B” betűvel
kezdődő zeneszerzőt ismersz?

december 8. 11.00

Duna Palota
Gyermekbérlet
Vendégeik a nagy „B”-s zeneszerzők
Bachtól Bartókig hány „B” betűvel
kezdődő zeneszerzőt ismersz?

december 13. 20.00

Duna Palota
Téli bérlet
Copland: Appalachian Spring - szvit
David Noon: Art Deco
Schumann: 1. szimfónia
Vezényel: Stephen D'Agostino (USA)

**december 25., 26., 28., 29.,
30. 20.00**

Duna Palota
Duna koncert

**BUDAFOKI
DOHNÁNYI ERNŐ
SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

október 4. 19.30

Zeneakadémia
Universitas-bérlet
Dohnányi: d-moll hegedűverseny
Mahler: 1. szimfónia
Közreműködik: Szabadi Vilmos
Vezényel: Hollerung Gábor

október 21. 19.00

Budafoki Városháza
Városházi Hangversenyesték
Boccherini: d-moll szimfónia
(Az ördög háza)
R. Strauss: Duetto concertino
klarinéra és fagottá
Mendelssohn: 1. szimfónia
Közreműködik: Korda Nikoletta,
Szepesi Bence
Vezényel: Simone Fontanelli
(Olaszország)

október 26. 9.30 19.00

Budafoki Városháza
Kicsinyek bérlete
Mese zenében elbeszélve
Vezényel: Héja Domonkos

október 26. 11.00

Budafoki Városháza
Ifjúsági bérlet
Összezsengő hangok
Vezényel: Héja Domonkos

november 15. 19.30
Főpolgármesteri Hivatal
Díszterme

Közzszolgálati bérlet
 Csajkovszkij: b-moll
 zongoraverseny
 Dvořák: 7. szimfónia
 Közreműködik: Jandó Jenő
 Vezényel: Gál Tamás

november 17. 19.30
Zeneakadémia

Universitas-bérlet
 Csajkovszkij: b-moll
 zongoraverseny
 Dvořák: 7. szimfónia
 Közreműködik: Jandó Jenő
 Vezényel: Gál Tamás

november 16. 9.30
Budafoki Városháza

Kicsinyek bérlete
 Vetélkedő hangok - versengő
 hangszerek
 Közreműködik: Budafoki Mozart
 Ifjúsági Zenekar
 Vezényel: Nemes László

november 16. 11.00
Budafoki Városháza

Ifjúsági bérlet
 Vetélkedő hangok - versengő
 hangszerek
 Közreműködik: Budafoki Mozart
 Ifjúsági Zenekar
 Vezényel: Nemes László

november 18. 19.00
Budafoki Városháza

Városházi Hangversenyesték
 Szabadi Vilmos és Gulyás Márta
 hangversenye

december 14. 19.30
Zeneakadémia

Universitas-bérlet
 Schumann: Nyitány, scherzo és finale
 Bartók: A kékszakállú herceg vára
 Vezényel: Hamar Zsolt

december 18. 19.30
Főpolgármesteri Hivatal
Díszterme

Közzszolgálati bérlet
 Schumann: Nyitány, scherzo és finale
 Weber: Klarinétverseny
 Csajkovszkij: Diótörő
 Közreműködik: Nyers Alex
 Vezényel: Hamar Zsolt

december 20. 19.00
Budafoki Városháza

Városházi Hangversenyesték
 Schumann: Nyitány, scherzo
 és finale
 Weber: Klarinétverseny
 Csajkovszkij: Diótörő
 Közreműködik: Nyers Alex
 Vezényel: Hamar Zsolt

december 21. 9.30
Budafoki Városháza

Kicsinyek bérlete
 Varázslatos karácsony
 Vezényel: Hamar Zsolt

december 21. 11.00
Budafoki Városháza

Ifjúsági bérlet
 Karácsonyi mese
 Vezényel: Hamar Zsolt

BUDAPESTI
FILHARMÓNIAI
TÁRSASÁG
ZENEKARA

október 14. Vigadó

Filharmonikus bérlet, I. sorozat
 Prokofjev: 1. zongoraverseny
 Csajkovszkij: 2. zongoraverseny
 Rachmanyinov: Szimfonikus táncok
 Közreműködik: Luis Nagel (USA)
 Vezényel: Rico Saccani (USA)

október 15. Vigadó

Mahler bérlet
 Prokofjev: 1. zongoraverseny
 Csajkovszkij: 2. zongoraverseny
 Rachmanyinov: Szimfonikus táncok
 Közreműködik: Luis Nagel (USA)
 Vezényel: Rico Saccani (USA)

október 21. Vigadó

Liszt: 2. Mefisztó keringő
 Weiner: Magyar szvit
 Hidas: Oboaverseny
 Bartók: Táncszvit
 Közreműködik: Lencsés Lajos
 Vezényel: Dénes István

november 25. Vigadó

Filharmonikus bérlet, II. sorozat
 Schubert: 3. szimfónia
 Mozart: A-dúr hegedűverseny
 K. 219
 Kovács Zoltán: Fagottverseny
 (ősbemutató)
 R. Strauss: Don Juan - szimfonikus
 költemény

Közreműködik: Szenthelyi Miklós,
 Lakatos György
 Vezényel: Medveczky Ádám

december 2. Vigadó

Filharmonikus bérlet, I. sorozat
 Mozart: Don Giovanni - nyitány
 K. 527
 Mozart: g-moll szimfónia K. 550
 Beethoven: 3. szimfónia
 Vezényel: Halász Mihály (Ausztria)

december 3. Vigadó

Mahler bérlet
 Mozart: Don Giovanni - nyitány
 K. 527
 Mozart: g-moll szimfónia K. 550
 Beethoven: 3. szimfónia
 Vezényel: Halász Mihály (Ausztria)

MAGYAR
RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ
SZIMFONIKUS
ZENEKARA

november 1. Zeneakadémia

Fauré: Requiem
 Franck: d-moll szimfónia
 Vezényel: Vásáry Tamás

november 7. Zeneakadémia

Mozart: D-dúr szimfónia K. 504
 Bruckner: 4. szimfónia
 Vezényel: Vásáry Tamás

november 21. Zeneakadémia

Debussy: La Mer
 Landowsky: Csellóverseny
 Berlioz: Harold Itáliában
 Közreműködik: Onczay Csaba,
 Máté Győző
 Vezényel: Ligeti András

december 1. Zeneakadémia

A. Rahbari:
 R. Strauss: Till Eulenspiegel
 Ravel: G-dúr zongoraverseny
 Ravel: Daphnis és Chloé - 2. szvit
 Debussy: Egy faun délutánja
 Közreműködik:
 Vezényel:

december 6. Zeneakadémia

Bach: Karácsonyi Oratórium
 Vezényel: Helmuth Rilling

december 9. Zeneakadémia

A zenén túl
 Mozart és Beethoven
 Vezényel: Vásáry Tamás

december 13. Zeneakadémia

Csajkovszkij-est
Rómeo és Júlia - nyitányfantázia
Rokokó variációk
5. szimfónia
Közreműködik: Perényi Miklós
Vezényel: Vásáry Tamás

**ÁLLAMI
HANGVERSENY
ZENEKAR**
október 2. Zeneakadémia

Budapesti Őszi Fesztivál
Goldmark: Sokuntala-nyitány
Bloch: Schlomo
Sosztakovics: 11. héber dal
Mendelssohn: 4. szimfónia
Közreműködik: Onczay Csaba
Vezényel: Charles A. Ansbacher
(USA)

október 9. Zeneakadémia

Korunk Zenéje
Stravinsky: Concerto in Es
(Dumbarton Oaks)
Szöllősy: Concerto 5. (Lehelet)
Lendvay: Szaxofonverseny
(bemutató)
Stravinsky: Concerto in D
(Basel Concerto)
Közreműködik: Dés László
Vezényel: Hamar Zsolt

október 17. Zeneakadémia

Liszt: Magyar fantázia
Bozay: Új mű - bemutató
R. Strauss: Imigyen szóla Zarathustra
Közreműködik: Mocsári Károly
Vezényel: Kesselyák Gergely

október 22. Zeneakadémia

Ünnepi hangverseny Liszt Ferenc
műveiből
Bölcstől a sírig
Haláltánc
13. zsoltár
Közreműködik: Lantos István,
Magyar Állami Énekkar
(karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Lukács Ervin

október 31. Zeneakadémia

Berlioz: Római karnevál
Liszt: Esz-dúr zongoraverseny
Brahms: 1. szimfónia
Közreműködik: Várjon Dénes
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

november 3. Zeneakadémia

Berlioz: Harold Itáliában
Mahler: 1. szimfónia
Közreműködik: Rivka Golani
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

november 30. Zeneakadémia

Csajkovszkij: 2. szimfónia
Csajkovszkij: 5. szimfónia
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

december 5. Zeneakadémia

Haydn: C-dúr Te Deum I.
Haydn: G-dúr szimfónia
Mozart: Zongoraverseny
Haydn: C-dúr Te Deum II.
Közreműködik: Bogányi Gergely
Vezényel: Fischer Ádám

december 10. Operaház

Milleniumi zárókoncert
Bartók: Kossuth
Bartók: 3. zongoraverseny
Bartók: A csodálatos mandarin
Közreműködik: Kocsis Zoltán
Vezényel: Gilbert Varga (USA)

december 19. Zeneakadémia

Respighi: Róma fényői
Honegger: Karácsonyi kantáta
Közreműködik: Magyar Állami
Énekkar (karig.: Antal Mátyás),
MRT Gyermekkar
Vezényel: Marcello Viotti (Olaszország)

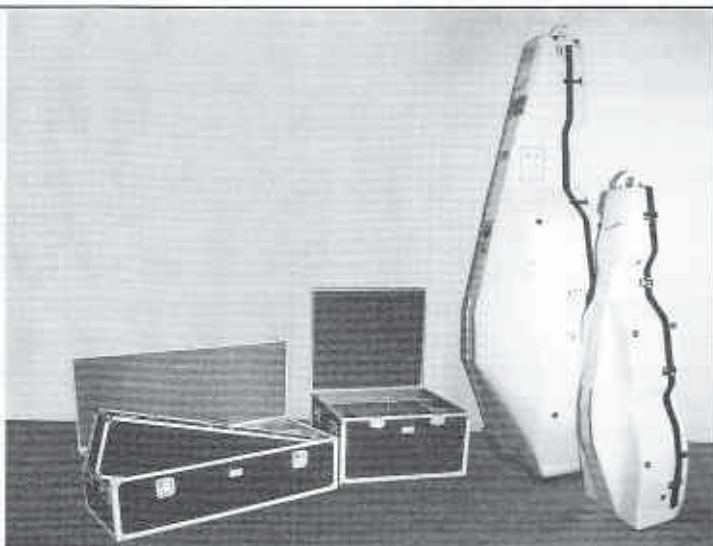
**december 21. Budapesti
Kongresszusi Központ**

Mozart: Három német tánc
Mozart: G-dúr zongoraverseny K. 453
Csajkovszkij: Virágkeringő
Strauss: Anna-polka
Ravel: Bolero
Strauss: Éljen a magyar!
Strauss: Radeckzy induló
Vezényel: Kocsis Zoltán

Pop Art Flightcases
Tervező
Kivitelező
Forgalmazó kft.
Hangszerek, alkatrészek, tokok

Speciális ládák, tokok méret utáni készítése, érzékeny eszközök (hangszerek, műszerek, erősítők, kamerák stb.) teherszállítására és tárolására. Vízhatlan borítás, tökéletes biztonság. Üveg-, és karbonszál erősítésű poliészter tokok, csellók és bőgők szállítására.

1022 Budapest, Eszter u. 14.
Telefon: 326-7442
Fax: 326-8831

Hirdessen!

Lapunk eljut a zenészekhez, zenekarokhoz,
zenei szervezetekhez, zenei műhelyekhez, iskolákhoz,
hangszerkészítőkhöz, hangszerészekhez,
valamint minden zenével foglalkozó intézményhez,
s a zeneszerető közönséghez egyaránt.

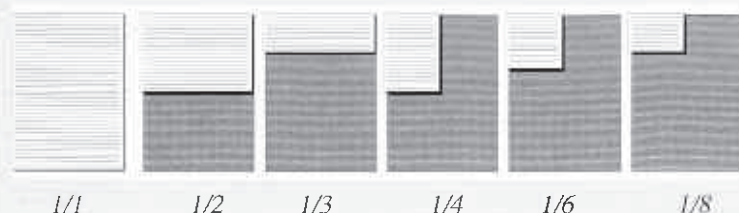
Áraink:	1/1 oldal	50 000 Ft+ÁFA
	1/2 oldal	25 000 Ft+ÁFA
	1/3 oldal	17 000 Ft+ÁFA
	1/4 oldal	12 500 Ft+ÁFA
	1/6 oldal	8 000 Ft+ÁFA
	1/8 oldal	5 000 Ft+ÁFA

Apróhirdetés (kb. 25 szóig) magánszemélyeknek
ingyenes, közületeknek 500 Ft

Az árak a hirdetés szerkesztési díját tartalmazzák.
A hirdetés több számra való előzetes lekötése esetén
árkedvezményt adunk.

Folyamatosan hirdetőik árkedvezménye hat számra 25%,
három számra 10%

Legyen a partnerünk, hirdessen velünk!

Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 - Fax: 342-8372

Megrendelőszelvény

A mai napon megrendelem a

ZENEKAR

című folyóiratot

..... példányban.

A lap egyedi számainak ára 120 Ft.

Előfizetési díj (hat számra): 650 ft + postaköltség

Név:

Cím/város:

utca:

irányítószám:

Dátum:

Aláírás:

A Magyar Szimfonikus
Zenekarok Szövetségének tagjai:

BM Duna Szimfonikus Zenekar:

Cím: 1051 Budapest, Zrínyi u. 53

Tel.: 1173-142, Fax: 1172-773

Próbaterem: Budapest, 1101

Kerepesi u. 53.

Telefon és fax: 117-5858

Debreceni Filharmonikus Zenekar

4025 Debrecen, Simonffy u. 11/c.

Telefon: (52) 412-395

Dohnányi Szimfonikus Zenekar

1221 Budapest, Anna u. 15/b.

Telefon és fax: 227-4021

Próba: 1074 Budapest,

Rottenbiller utca 16-22.

Telefon: 322-1488, fax: 267-8667

Győri Filharmonikus Zenekar

9022 Győr, Liszt Ferenc u. 13.

Telefon: (96) 312-452

Magyar Állami Hangversenyzenekar

1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.

Telefon: 118-0162, 117-622/330

Magyar Állami Operaház Budapesti

Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.

Telefon: 131-2550

Magyar Rádió és Televízió

Szimfonikus Zenekara

1088 Budapest, Bródy S. utca 5-7.

Telefon: 138-8326

Magyar Szimfonikus Zenekar

Távközlési Zenei Alapítvány

1094 Budapest, Páva u. 10-12.

Telefon: 215-5770, fax: 215-5462

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.

Telefon: 138-4085

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3025 Miskolc, Fábíán u. 6/a.

Telefon: (46) 323-494

Pécsi Szimfonikus Zenekar

7621 Pécs, Kossuth utca 19.

Telefon: (72) 324-350

Szegedi Szimfonikus Zenekar:

6721 Szeged, Festő u. 6.

Telefon: (62) 316-927

Szombathelyi Szimfonikus

Zenekar

9700 Szombathely, Thököly u. 14.

Telefon: (94) 314-472

m. Auer

1890
y. 2
m. 14 m

rajza Auer Lipótról. 1890